

Эсэгэ ороноо, эхэ нютагаа эб хамта мандуулай!

БҮРЯАД

Бүгэдэ арадай сонин

ҮНЭН

1921 оной декабриин 21-нээ гарана

ДҮХЭРИГ

№40 (341)

2003
октябриин
2
Четверг

№ 171
(20833)

Намарай
дунда
сагаагшан
тахьяа
нарын
7
гарагай
5

Бүрхэ

ШУХАЛА УУЛЗАЛГАНУУД БОЛОХО

Буряад Республикын Арадай Хуралай Түрүүлэгшэ А.Г.Лубсанов эдэ үдэрнүүдтэ Краснодарай хизаарта үнгэргэгдэжэ байһан семинар-зүблөөндэ хабаадана. Россин Федерациин Федеральна Суглаанай Гүрэнэй Дүүмэ зүблөө зарлаба. Мүнөө үеын Россин амин шухала асуудалнуудай нэгэн - гүрэнэй үндэһэтэнэй политикие परिжуулан һайжаруулга эндэ зүбшэн хэлсэгдэнэ.

Тэршэлэн Буряад ороной парламентын Түрүүлэгшэ Москвада Россин Федерациин Федеральна Суглаанай Федерациин Советэй Түрүүлэгшэ С.М.Мироновтой, Аюулгүйн Советэй секретарь В.Б.Рушайлотай, Пенсионно жасын түрүүлэгшэ М.Ю.Зурабовтай уулзаха байна.

Долоон хоногой түгсэхэдэ А.Г.Лубсанов Гүрэнэй Дүүмэдэ ба Федерациин Советдэ хэдэн шухала уулзалга хэхэ юм.

Буряад Республикын
Арадай Хуралай хэблэлэй албан.

БАГШЫН ҮДЭРТЭ

Энэ дугаартамнай
БГУ-гай буряад хэлэнэй болон буряад
литературын кафедрануудай 5 жэлэй ойдо

Ургаса хуряалга-2003

ШАДАХА ЗЭРГЭЭРЭЭ БЭЛЭДХЭНЭ

Манай эндэхи Байгал шада-
рай дайда уларилай талаар
абаад харахада, нилээд шэ-
рүүхэн гэшэ ааб даа. Заримдаа
халуун наран туйлай шангаар
шаража, ургажа байгаа бүхы
ургамалые шатаажархиха, үгы
гэбэл бороо хура элбэг дэлбэ-
гээр орожо, үерэй уһанай гай
тодорто орохо. Тингэхэ зуураа
шанга һалхи шуурган боложо,
мүндэр саһаар шэдэлхэ. Байгша
ондо байгааалимнай шэнжэ
баһал элдэбээр хубилжа, зоние
туршажа, хүлгүүлжэ байна
гэхэдэ болохо. Үбһэ ногоо, тарья
талха хуряалгын халуун хаһын
болоод байхада, хаа-хаанагүй
шинг нойтон, бороо хура ороно.
Иимэ үеын тохёолдоод байхада,
малдаа тэжээл бэлэдхэхэ, ургаса
хуряаха гэшэ нилээд хүшэр-
хэн гээд мэдэжэ. Гэбэ яабашье
республикымнай ажахынууд
шадаха зэргээрээ тэжээлээ бэ-
лэдхэнэ, тарья талхаяа хуряана.

Сентябриин 26-най байдалаар
республика дотор 14122 тонно
ороонон сохигдоод байна.
Бэшүүрэй аймагай таряшада

яһала һайн үрэ дүнтэйгөөр
хүдэлжэ байна гээд тэмдэглэ-
мээр. Эндэхи ажахынууд 3308
тонно орооно сохижо, амбаар-
лаад байна. Тинхэдэ Хяагтын,
Зэдын аймагуудай таряшада
мүнөө жэлэйхээр абахада, яһала
һайн дүнгүүдтэй. Харин тинхэдэ
Баргажанай, Яруунын, Ивалтын,
Хэжэнгын, Прибайкалиин,
Сэлэнгын, Түнхэнэй аймагуудай
ажахынууд нэгэшые монсогор
орооно нөөсөлөөгүй байһаар.

Республика дотор мүнөө
дээрээ 54064 тонно үбһэн
бэлэдхэгдээд байна. Жэшээлэн
хэлэхэдэ, пёдондо эгээ энэ үедэ
98 мянган тонноһоо үлүү үбһэн
нөөсөлөгдөөд байгаа. Малай
шэмэтэ тэжээлнүүдэй нэгэн
болохо сенаж бэлэдхэгээр хүдөө
ажахынууд пёдондонойнгоо
хэмжээндэ хүрөөд байна.

Республика дотор 23217 тонно
сенаж дарагдаһай. Энээнэй 17
мянган тоннынь гансал Зэдын
аймагай ажахынууд бэлэдхээ.
Тинхэдэ силос бэлэдхэлгэ
үнгэрһэн жэлэй дүнгүүдхээ нэгэ
бага доохонуур ябана. Гэбэшые

пёдондонойхиһоо ехэ силос
дараха арга боломжо хүдөө
ажахынуудта бии. Хэрбээ
республика дотор 54301 тонно
силосэй дарагдаад байһан һаа,
энээнэй хахадын шахуу
Кабанскын аймагай хүдөө
предприятинууд бэлэдхээ.
Тинхэдэ нэгэ условно толгой
малда Хяагтын аймагаархин
эгэлн ехээр тэжээл бэлэдхээд
байна. Эндэ нэгэ условно толгой
малда 7,4 центнер тэжээл
бэлэдхэгдэнхэй. Бэшүүрэй,
Кабанскын, Зэдын, Загарайн,
Түнхэнэй аймагууд энэ талаар
хяагтынхидһаа нэгэ бага доо-
хонуур ябана.

Республика дотор 1647 тонно
хартаабха хуряагдаад байна.
Хартаабхын ургаса юрэнхы
дээрээ муу бэшэ гээд тэмдэг-
лэлтэй. Тэршэлэн Кабанскын,
Түнхэнэй, Загарайн аймагуудта
овошой баян ургаса хуряаг-
дана. Тинхэдэ республикын
полинууд дээрэ паар хахалал-
гын хүдэлмэринүүд ябуулагда-
жал байгаа ааб даа. Эндэ захаа-
минаархин лэ түрүү зэргэдэ
ябана. Иимэрхүүл даа рес-
публика доторхи мүнөө үеын
ургаса хуряалгын ябаса.

Баяр БОДИЕВ.

УРАН БЭЛИГЭЭ БЭЛЭГЛЭЖЭ...

Сентябриин 26-да Буряадай
гүрэнэй университетэй Үндэ-
һэтэнэй гуманитарна институ-
дай 1-дэхи курсын оюутадай
һайндэр үнгэрөө. Мүнөө жэл
70-аад хүбүүд, басагад Үндэһэ-
тэнэй гуманитарна институтай
оюутад болоо юм.

Эгээн түрүүн бидэнэр Д. Бан-
заровай хүшөөгэй хажууда
оюутанай тангариг үгөөбди.
Һүүлээрнь институтаймнай
багшанар маанарта шэнэхэн
оюутанай билсүүдые барюулаа.

Бидэнэрые II-V курсын оюу-
тад амаршалжа, багахан концерт
наада бэлэглээ. Харюудань
бидэнэр өөрын зугаа наада
дэлгээгэбди. Дарима Дулмаева
Зоригма Баяндаева хоёр
«Амаршалгын дуу» дуулаа.
Валерий Сыбеннов, Тимур
Содбоев, Сэсэг Жамбалова
гэгшэд баһал хонгёо дуутаа-
раа харагшадые баярлуулаа.
Энээнһээ гадна оюутад шог ёгто
зүжэг наада харуулжа, мүнөө
үеын огсом хатар хатараа юм.

Иигэжэ оюутад уран бэлигээ
урматтайгаар бэлэглэжэ, энэ
һайндэрые үнгэргөө.

Эржена БАТОВА,
НГИ-гэй 1-дэхи
курсн оюутан.

НОГООН ДЭЛГҮҮРЭЙ СЭНГҮҮД

Нэн түрүүн намарай хэшиг -
огородой эдээнэй сэн харая.
Дэлгүүрэй газар тээ огородой
эдээнһээ элбэг юумэн үгы.
Сэнгүүдээрнь һонирхоһомнай, 1 кг.
капуста 8 түхэригтэ байба. Айл бүхэн
үбэлдөө эдихэ энэ витаминтай хоол
элбэгээр нөөсөлхэ гэжэ оролдог.
Тинмэлһээ хямда сэнгэй хаһын
оложо абаха хэрэгтэй. Капуста
даһалхада хэрэглэгдэлг морхооб
10-12 түхэригтэ. Саашань харахада,
һонгино 10 түхэригтэ, свёкло - 15,
редька - 25, помидор 30-35-аар
дурдахадана.

Яблока 26-һаа 33 түхэриг хүрэтэр
сэнтэй, анельсин - 43, банан - 28,
виноград - 55-65, груша - 34, арбуз,
дыниин сэн яһала нэмэлхэй - 50
түхэригтэ, гашуун бэшэ перец 30
түхэригтэ.

Мяханай зүйл харахада, үхэрэй
мяханай сэн (яһагүй таланы) - 85-90
түхэригтэ, яһатайны - 55-75, гахайн
мяхан (яһагүй) - 90-100 түхэригтэ,
яһатайны - 65-80, даһалһан саала -
70 түхэригтэ, үхэрэй эльгэн - 50-53,
гахайн - 50.

Тахьягай мяханай сэн: окорокок
(США) - 53 түхэригтэ, Загарайн
пшэ фабрикын тахья - 78-85.

Басагай сэн: шанагдаһан
ком - 51 түхэригтэ, 114 түхэриг
хүрээр, дутуу сонгоогдоһон -
«Черная» - 83, «Чесночная» - 98,
«молодецкая» - 93 түхэригтэ, сервелат
- 137, грудинка - 148, рулет - 145 гэхэ
мэтэ элдэб янзын колбасагай зүйл
дурдахадана.

Үндэгэнэй сэн: шэлэгдэһэн - 20,50
түхэригтэ, I категориин - 18,50,
II категориин - 17 түхэригтэ.

Загаһанай зүйл элбэгээр
дурдахадана. Даһалагдаагүй
загаһанай сэнгүүд: омоло - 30-35,
түхэригтэ, хөөлзэнгэй - 35, сазан - 50,
сорого - 25, сельдь - 30, минтай - 50.
Сонгоогдоһон омолоин сэн - 70-130,
сельдь - 50-58 түхэригтэ.

Тинхэдэ хартаабхын сэн нэмэжэ
эхилээ. Һая нэгэ мэнхээг хартаабха
200 түхэригтэ байһан һаа, мүнөө
250-270 түхэригтэ хүрөө. Саашадаа
үшөөшые нэмэхээр хүлээгдэнэ.

Дулма ГУРОДАРМЕВА.

ПРОЕКТСЕРВИС УЛАН-УДЭ

лесоперерабатывающие
предприятия

“ПОД КЛЮЧ”

Приглашает к сотрудничеству

- КОМПЛЕКСНОЕ ПРОЕКТИРОВАНИЕ
- ДЕРЕВООБРАБАТЫВАЮЩИХ ПРОИЗВОДСТВ
- ДЕРЕВООБРАБАТЫВАЮЩЕЕ ОБОРУДОВАНИЕ
- ГИДРАВЛИЧЕСКИЕ МАНИПУЛЯТОРЫ
- ЛЕСОСУШИЛЬНОЕ ОБОРУДОВАНИЕ
- ДЕРЕВОРЕЖУЩИЙ ИНСТРУМЕНТ
- МОНТАЖ И ПУСКОНАЛАДОЧНЫЕ РАБОТЫ
- ЗАПЧАСТИ К РАМАМ Р-63, Р-75

г. Улан-Удэ, ул. Корабельная, 32, здание проходной
судостроительного завода, выставочный зал, тел. (факс) 21-70-19

ОАО “Улан-Удэ - Лада”

дочернее предприятие АВТОВАЗ

Автомобили ВАЗ всех модификаций

Предпродажная подготовка

Поставки фирменных запчастей
с АвтоВАЗа

Техническое обслуживание

Все виды ремонта

Обмен старых автомобилей ВАЗ
на новые с доплатой

Автомобили ВАЗ в кредит

Гарантия
2 года

Комплексная продажа

г. Улан-Удэ, ул. Лебедева, 30, тел.: 413-413

2.10.2003

Буряад үнэн

Үзэрэн

Жонин

№40(341)

№171(20833)

Дүжэрнэ

1 октября - День пожилых людей

ЧТОБЫ СТАРОСТЬ БЫЛА В РАДОСТЬ

Наш корреспондент беседует с начальником отдела по делам ветеранов и пожилых людей Министерства труда и социального развития РБ Ф.Н. БУЛДАЕВЫМ.

- Федор Николаевич, международный День пожилых людей проводится в нашей республике не в первый раз. Скажите, по каким девизом пройдет первое октября этого года?

- В 1992 году Президиум Верховного Совета Российской Федерации своим постановлением объявил в стране первое октября Днем пожилого человека. С тех пор он и отмечается у нас. В Бурятии стало доброй традицией чествовать ветеранов по месту их бывшей работы, на дом к престарелым приходят в этот день соцработники...

А девиз таков: «Пожилым людям - поддержка семьи и правовая защита государства».

- За 11 лет разработан «сценарий» празднования этого дня, а будет ли нынче что-то особенное, отличное от прежних лет?

- Да, конечно. Подготовка ко Дню пожилого человека началась еще в июне-июле, когда территориальные органы труда и соцразвития подвели итоги обследования условий жизни и быта пенсионеров, инвалидов, участников Великой Отечественной войны, вдов фронтовиков, тружениц тыла, всего 25838 человек. Выборочно были обследованы домохозяйства одиноких пожилых людей, чтобы решить вопрос по организации их питания, оказания адресной социальной поддержки.

В республике объявлен декадник пожилых. Пожилым людям, одиноким старикам помогут убрать урожай с дач и огородов, утеплить дома и квартиры. Новое в нашей

работе - это «телефон доверия», по которому человек может получить устную консультацию. Это и Дни Министрства в районах. Об этом наша газета уже писала. Буквально на прошлой неделе прошел семинар-совещание ветеранских организаций Окинского и Тункинского районов на курорте «Аршан», в котором приняли участие представители Минтруда, Минздрава Бурятии. Отделение Пенсионного фонда Российской Федерации по Республике Бурятия. Такие выездные совещания многое дают, а главное - снимаются с повестки дня проблемы жилищно-бытового, социального, правового, медицинского характера, и пожилому человеку не надо ехать по тому или иному поводу в город.

Октябрь объявлен месячником пожилых...

Пенсионеры, инвалиды, ветераны войны и труда будут охвачены вниманием работников социальной сферы в течение предстоящего месяца. Конечно, о них надо беспокоиться постоянно, круглый год. Но именно в октябре работу и внимание старшее поколение должно почувствовать сполна.

Надеюсь, что всюду в районах пройдут благотворительные акции по сбору средств для престарелых стариков, в т.ч. виде натуральной помощи. «Третий возраст» - этап неизбежный в жизни каждого человека, поэтому надо быть милосердными к нынешнему старшему поколению.

Любовь КИРИЛЛОВА.

Буряад Республикын Президентын болон Правительствын хэблэлэй албан мэдээсэнь:

ЭЭЛЖЭЭТЭ ЗУБЛӨӨН

Буряад Республикын Президент Леонид Потапов аймагууд болон хотонуудай нютагай өөхэдэйн хүтэлбэрийн захиргаанай толгойлогшоной ээлжээтэ зүблөө зарлаба.

Улад зоной ажаһуудалда хабаатай 6 шухала асуудал энэ зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа. «Республикын нютагай өөхэдэйн хүтэлбэрийн зургаануудай дэбисхэр дээрэ налог татабаринуудые суглуулгын ябаса тухай» асуудалда гол анхарал хандуулагдаа. Ушарын гэрэл, энээнхөө экономикын олохон асуудал шийдхэгдэнэ гэшээ. Мухар-Шэбэрэй аймагай хүдөө ажахын үйлдбэрийн мүнхэн хангай талаһаа гуримшуулаха тухай асуудал олоной анхарал татаба.

Гэр байрын-коммунальна ажахын хангалгануудай түлөө тогтоомол сэнгүүдэй экономика талаһаа үндэһэ баримтатой байһые хангалгын хэмжээнүүд тухай бодожо үзэхэ шухала.

Энэ жэлэй дулаасуулгын хаһада бэлдэхэ асуудал тон шухала удха шанартай байна. Республикын барилгын, архитектурын болон гэр байрын-коммунальна ажахын министрэй орлогшо В.А.Думнов энэ асуудалаар элдхэл хэбэ. Бэлдхэлэй үедэ айхаттар ехэ ажал хэгдэ гэжэ тэрэ хэлээ. Нёдондо жэлэйхитэй сасуулахада, республикын гэр байрын-коммунальна ажахын объектүүдэй дулаасуулгын хаһада бэлэн бололгын бүхы үрэ дүнгүүд хайжаруулагдаа. Мүнөө заһабарилгын хүдэлмэри дүүрэнгэжэ байна.

Дулаасуулгын хаһа Баунтын аймагта эхилэнхэй, эндэ 12 котельнэ хүдэлнэ. Энэ долоон хоногто республикын нийслэл хотодо ажаһуугшадай гэр байранууд дулаагаар хангагдажа эхилхэ ёһотой.

Буряадай Президент энэ асуудалаар үгэ хэлэхэдээ, үбэлдэ бэлдэлгэ гэр байрын-коммунальна ажахые юрэнхы дээрэнэ шэнэдхэн хубилгалгатай холбогдоһон байна гэжэ тэмдэглээ. Манайда коммунальна хангалгануудай түлөө түлбэри нийтэ хэмжээнэй 70 процентһээ дээшэ гаранагүй, гэрбшье хаа хаанагүй экономика үндэһэ баримтатой тогтоомол сэнгүүдэ орохо ёһотойбди. Тиихэдээ социальна хойшолонгуудые тоолон гаргаха эрилтэ табидаана.

Муниципальна байгуулалтануудай толгойлогшоной энэ асуудалые зүбшэн хэлсэхэдээ, гэр байрануудаа түлшэ түлээгээр хангаха, дулаасуулгын хаһые хайнаар эхилхэ шухала гэжэ тэдэнэртэ заагдаһан байна. Гэр байрын-коммунальна ажахын хангалгануудые бэлүүлхэдээ, гурбан талын хэлсээ баталха хүдэлмэри аюуулаха хэрэгтэй.

АШАТАЙ ТУНАТАЙ ТАНИЛСАЛГА

Россин Тусхай шэглэлтэй барилгын ахмад командалагша полковник В.М.Киев танилсалгын зорилготойгоор Буряад орондо ерэхэн байгаа. Тиин тэрэ республикын Президент Леонид Потаповтай уулзажа хөөрэлдэбэ.

Шэнэ ахмад командалагша юундэ Улаан-Үдэдэ ерээб гэхэдэ, Улаан-Үдын подразделениин - «Барилгын хүтэлбэри-71» гэжэ федеральна гүрэнэй нэгдэмэл предприятие урдандаа Хабаровск хотодо байрладаг полковник А.В.Долгополовой ударидадаг Дальспецстройдо хабаатай байһанаа болуулагдажа, Красноярска хизаарай Железнодорожск хотодохи Главкада мэдэлтэй болоһон байха юм.

Барилгын халбарида ори ганса гүрэнэй предприятие байһан Россин Тусхай шэглэлтэй барилгын эмхи ехэ арга боломжонуудтай юм гэжэ полковник Киев республикын Президентдэ хөөрбэ. Замбуулинай объектүүдэ барилгаһаа эхилээд, оборонно, гражданска барилганууд ба түхээрэлгэнүүдэ бодхоохо айхаттар ехэ арга боломжонуудтай байнабди.

Уулзалгын түгэсхэлдэ Владимир Михайлович часы болон Россин Тусхай шэглэлтэй барилгын эмхиин түүхэ, мүнөөнэй байдал тухай хөөрхэн ойн баярай ном Леонид Васильевич Потаповта бэлэг болгон бариба.

ХҮНҮҮДЫЕ АЖАЛААР ХАНГАЛГА ЯМАР БАЙДАЛТАЙБ?

Мүнөө үедэ республика дотор ажалай дэлгүүрэй юрэнхы байдал үшоол орёо байһаар. 2001 онойхитой сасуулахада, 2002 ондо ажалаар хангагдаһан хүнүүдэй тоо 2 мянгаар хороһон байна.

Энэ юунһээ болоноб гэхэдэ, ажал хэхэ аргатай хүнүүдэй тоо зарим тэдэ олошороо гэхэ гү, али 2001 ондо 626,3 мянган хүнэй ажалаа аргатай байгаа хаань, 2002 ондо эдэнэй тоо 630,5 мянган хүндэ хүрбэ. Тиин республика доторнай ажалай нөөсөнүүдэй тоо 628,7 мянганһаа 633,4 мянган хүндэ хүрхэн байгаа.

1990 ондо республикын экономикодо ажаладаг хүнүүдэй тоо нилээд ехээр хорожо (87 мянган хүнөөр гэхэ гү, али 18 процентээр), 2002 ондо 392 мянган хүндэ хүрхэн байха юм. Материальна үйлдбэрийн халбаринуудта ажаладаг зоной тоо ехээр хороо. Жэшээнь, нүүлэй жэлдэ гансал промышленностида ажаладаг хүнүүдэй тоо 5,9 процентээр үсөөрөө, хүдөө ажахыда мүн лэ ехээр үсөөрөө гэхэ гү, али 4,9 процентдэ хүрөө. Хүдөө ажахыда ажаладаг хүнүүдэй үсөөрэлгын гол шалтагаан хадаа ган гасуурһаа уламжалһан үйлдбэрийн доройтон уналга болоно.

Экономикодо хүдэлдэггүй ажал хэхэ аргатай наһанай хүнүүдэй тоо нүүлэй жэлүүдтэ олошоржо байна. 1990 онойхитой жэшээбэл, иимэ хүнүүдэй тоо 2002 ондо 2,7 дахин ургаа.

Хүдэлмэрийн нуурийн хороогдожо байһан ушар ажалаа аргатай хүнүүдэй ажалаар хангагдагын доошолжо байлгын гол шалтагаан болоно.

ГУРАЛСАЛАЙ ШЭНЭ ЗҮЙЛЫЕ ҮРГЭНӨӨР ХАРУУЛАХА

Россин багшанарые дэмжэлгын жасатай хамта Россин Федерацийн гуралсалай министерство «гуралсалай шэнэ зүйл - хэблэлэй толидо» гэхэн бүхэрсосин конкурс соносхобо.

Эрдэм гуралсалые хубилган шэнэдхэлгын асуудалнуудые үргэнөөр харуулхын, гуралсалые шэнэдхэн хубилгалгын асуудалнуудта олонийтын анхарал хандуулхын тула журналистнуудай үүсхэл эдэхине бадаруулаха, тэдэнэй нэрэ хүндые дээшлүүлхэ зорилготойгоор энэ конкурс үнгэргэгдэнэ.

Олоцдо мэдээсэл тараадаг бүхы хэрэгсэлнүүдэй гү, али Россин дэбисхэр дээрэ хуулиаар бүридхэлдэ абтаһан бүхы зоёохы нэгдэлнүүдэй журналистнууд хэблэлдэ хоёр номинацияр конкурсдо хабаадаха аргатай.

2003 оной февралын 1-һээ октябрийн 1 болотор толилогдоһон материалнууд түрүүшын номинацияр конкурсдо табигдаха байна. Статягууд, хөөрлөөнүүд, репортажууд, тайлбаринууд, очеркнүүд болон бусад жанрай материалнууд конкурсдо эльгээгдэхэ аргатай.

Эрдэм гуралсалые шэнэдхэн хубилгалгын асуудалнуудые 2003 оной февралын 1-һээ октябрийн 1 болотор дэлгэрэнгүйгээр тайлбарилан харуулан түлэбүүд (гол бодомжо, үрэ дүнгүүдэ шэнжэлгэ, толилогдоһон материалнууд, уншагшадай наамжанууд, дурадхалууд) конкурсдо абтаха юм. Конкурсын үндэһөөр тус тустай 10 мянган түхэригэй 4 нэгдэхэ шан, тус тустай 5 мянган түхэригэй 4 хоёрдох шан түрүүшын номинацияр олгогдохо байна. Хоёрдох номинацияр тус тустай 25 мянган түхэригэй 4 грант олгогдохо.

Конкурсын дүнгүүд 2003 оной декабрь нарада согсологдохо. Конкурсдо табигдаһан материалнууд 2003 оной октябрийн 31-һээ оройтуулангүй эльгээгдэхэ ёһотой. Материалуудтаа хамта өөр тухайгаа тусхай мэдүүлгэ эльгээхэ шухала. Эдэ бүхы материалнуудаа иимэ хаягаар эльгээгты: 109017, Москва, ул. Новокузнецкая, д.16, Фонд поддержки российского учителя. С пометкой «Конкурс публикаций на тему образования». Тел. (095) 730-5-12.

Выборы ТАРИФЫ на размещение агитационных материалов на всех полосах, (кроме первой и последней)

Наименование газет	Объем материала	Площадь (см ²)	Стоимость, руб.
«Бурятия» ежедн. Тираж 6800 экз.	одна полоса	1000	20000
	1/2 полосы	500	10000
	1/4 полосы	250	5000
«Бурятия-7» (пятница). Тираж 20000 экз.	одна полоса	1000	25000
	1/2 полосы	500	12500
	1/4 полосы	250	6250
«Буряад үнэн-Дүжэрнэ» (чт.) Тираж 8000 экз.	одна полоса	1000	20000
	1/2 полосы	500	10000
	1/4 полосы	250	5000
«Бизнес-Олзо» (пт.) Тираж 5700 экз.	одна полоса	1000	20000
	1/2 полосы	500	10000
	1/4 полосы	250	5000

Агитационные материалы размещаются в номере только после поступления денег на расчетный счет и письменного подтверждения оригинал-макета заказчиком.

МАНАЙ АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛАЙ АША ТУНАДА

Буряад ороной Правительство, Граждан оборонын хэрэгүүдэй ба онсо байдалай талаар Буряадай гүрэнэй хоорон «Онсо байдалай үедэ эрхэтэдэй өөхэдэгөө хамгаалгыг эмхидхэлгэ ба улад зонийн хамгаалга» гэхэн РСЧС-эй Буряадай дэбисхэр дээрэ командно-штабай гуралсал хаяхан эмхидхэхэн байгаа.

Граждан оборонын ба онсо байдалай талаар Сибирийн могой нютагуудай түбэй даргын орлогшо полковник Симак

гуралсалай дүнгүүдэ согсолходоо, гуралсал эмхитэй хайнаар үнгэргэгдөө гэжэ сэгнэбэ. Нургуулин эдэ хоолой комбинат хурагшадта эдэ хоол хайнаар бэлдэхэнэйгээ түлөө «Эрхим» сэгнэлтэдэ хүртөө. Хотын 3-дахы больницын үндэһэ нуури дээрэ дэлгээгдэхэн улад зонийн уршаг аюулай газарһаа гаргалгын отрядай хүдэлмэри мүн лэ хайн сэгнэлтэ абаба.

Ивалгын аймагай 24-дэхи түймэр саралгын частиин үндэһэ нуури дээрэ эмхидхэгдэхэн

гуралсал эмхи гуримтлагаар үнгэргэгдэжэ, хүдөөгэй аймагуудһаа ерэхэн захиргаанай толгойлогшонойто яһала хайн гуралсал боложо үгөө. Үндэһэтэнэй банкын алба хаагшад түргөөр гаргагдажа, тэдэнэй заримандань түрүүшын медицинскэ туһаламжа дары үзүүлэгдэхэн байгаа. Түсэбэй ёһоор иимэ гуралсал гурбан жэлэй турша соо нэгэ дахин үнгэргэгдэдэг.

Т.ПЕРЕВАЛОВА.

ОЙН БАЯРААРТНАЙ АМАРШАЛНАБДИ!

Бүрээд Республикын элүүрые хамгаалгын эмхи зургаанай байгуулагдахаар 80 жилийн ойгоор Таанадые - вринууд болон эрдэмтэдые, фельдшернууд ба медсестрануудые, нянинууд ба санитарнуудые Бүрээд Республикын Президентын болон Правительствын зүгһөө үнэн зүрхэнһөө халуунаар амаршалнаб!

Элүүрые хамгаалгын түүхэ алдарт зам гаталанхай. 1923 ондо Бүрээдай медицинһын байгуулагдажа эхилһэнһээ хойшо урагшаа ехэ зам гаталаабди. Он жэлнүүдэй үнгэрхэ бүри элүүрые хамгаалгын эмхи зургаан хүсэ шадалаа арьбадхана. Хүгжэлтын жэлнүүд, дайнай үеын ба

дайнай һүүлээрхи жэлнүүд, шэнэдхэн хубилалгын жэлнүүд... Гэбэшье республикымнай элүүрые хамгаалга амжалтатаа улам үргэдхэһэн байна. Тиигэжэ эмнэлгэ-һэргылэмжын эмхи зургаанууд үргэдхэгдөө, хүдэлмэрийн мүнөөнэй онол аргууд, түхээрэлгэ хэрэгсэлнүүд нэбтэрүүлэгдээ, дүршэл шадабаритай мэргэжэлтэд хурган бэлдэгдээ, улад зоной элүүрые хамгаалга талаар табигдаһан зорилгонууд дүүргэгдээ.

Таанад хүнэй элүүр энхые, ами наһые сахин хамгаалха гэхэн эгээл энэрхы хайхан сэдхэлтэй мэргэжэлтын хүндэ хүшэр харгы зам шэлээлта. Хүнүүдтэ энэрхы хайхан сэдхэл түхөөхэ, зобожо

тулигшадта туһалха, үбшэн тахалһаа тэдэниие аршалха гэхэн наггин уялгынгаа ашаар үргэн олонийтын нэрэ хүндэдэ хүртэнэлта.

Экономическа шэнэ харилсаануудай үедэ таанад шэн габыата ажалаараа бүгэдэний дурлаалда, хайхан мэдэрэлдэ хүртөөлта, Бүрээд ороной элүүрые хамгаалгын эмхи зургаанһие сахижа шадалта.

Бүрээдай элүүрые хамгаалгын эмхи зургаанай хүнүүдые аргалхын, эрдэм-техникын дэбжэлтые арьбадхын, мүнөөнэй шэнэ түхээрэлгэ хэрэгсэлнүүдые зохёохын тула гаргаһан хүсэл оролдолгонуудтай Бүрээд Республикын Правительствоо үндэрөөр сэгинээ.

Элүүрые хамгаалга хадаа манай обществые урагшань дабишуулхын, хүгжөөхын тула ехэ оролдолго гаргаһан халбари болоно.

Элүүрые хамгаалгын аха захатаниие, ветерануудые үндэрөөр сэгинээбди, баяр баясхалан хүргэнэбди. Имагтал тэдэний оролдолго хэшээлнүүдээр, эдэбхи үүсхэлээр Бүрээд ороной элүүрые хамгаалгын хэрэг шэнэ шатада гаргагдаһан байна. Иймэ хайн хайхан ажал хэрэгүүдэйтнай түлөө Таанадта доро дохин хүгдэнэбди! Зохёохы ажалдатнай, үбшэнтэдтэ энэрхы дулаанаар, хайн хайханаар хандадагтайнай түлөө ехэ баяр баясхалан хүргэнэбди. Манай Бүрээд ороной, бүхы Россин

гүрэнэй аша туһада элүүр энхэ, зол жаргалтай ябахыетнай Таанадта хүсэнэбди!
В. КОЖЕВНИКОВ,
Бүрээд Республикын элүүрые хамгаалгын министр.

Октябриин 1 - Наһажаал зоной үдэр

ДАЙНАЙ БОЛОН АЖАЛАЙ ВЕТЕРАНАУДАЙ ГОСПИТАЛЬДО

Дайнай болон ара талын ажалай 400 гаран ветеранууд жэлэй туршада республикын клиникскэ госпитальдо орожо, бээ шалгуулдаг, аргалулдаг, хүндэ хүшэр ужаг үбшэнгүүдһээ һэргылүүлдэг байна. Энэ госпитальдо 70 мэргэжэлтэ врач, 150 медсестра, дүн хамта 300 гаран хүн ажалладаг юм.

Ахамад врачай орлогшо Галина Иннокентьевна Богомолова 25 жэл соо ажаллажа байһан врач-кардиолог юм. Тэрэ дээдэ категориин врач, «Бүрээд Республикын габыата врач» гэхэн хуураа нэрэ зэргэтэй. Галина Иннокентьевна Москвагай Пироговой нэрэмжэтэ 2-дохи медицинскэ институтай ординатура 1977 ондо дүүргээтэ.

Галина Иннокентьевна нагаса эгэшэе дагажа, врач болонхой. Ушарын гэхэдэ, нагаса эгэшэ Елизавета Даниловна 1932 ондо Москвагай Пироговой нэрэмжэтэ медицинскэ институтай эмшэлэлгын факультет дүүргэжэ, 50-дахи онуудта Дээдэ-Онгостойдо фтизиатрин талаар ахамад врачаар хүдэлһэн юм. Тэрэ үедэ Елизавета Даниловна республика дотороо мэдээжэ врач байһан гэшэ. Олон жэлдэ үнэн сэхээр ажаллаһанайнгаа түлөө тэрэ Бүрээд орон дотороо эхэнэр врачнуудай лундаһаа түрүүлэн Ленинэй орденээр шагнагдаа хэн.

Галина Иннокентьевна нагаса эгэшингээ замаар дабшажа, врач болохо гэхэн бага наһанайнгаа хүсэлэн бээлүүлээ.

Хирургическа отделени хадаа госпиталиин эгээл ехэ отделени болоно. Операци хэтын тула хайн эрхэ байдал байгуулагданхай. Дээдэ категориин хирург, «Бүрээд Республикын габыата врач» Санжимитаб Элдыпович Цэдашиев отделение даагшаар хүдэлдэг. Ахалагша ординатор, нэгдэхэ категориин врач С.В.Базаров Шэтын мединститут дүүргэнэйнгээ һүүлээр 8 жэл соо эндэ ажаллана. Алтайн мединститутай хирургическа факультет дүүргэнэй 2-дохи категориин хирург А.С.Тугутов эндэ хүдэлдэг. Институдаа дүүргэхэдэнь, тэрэниие Гусинозерск хото элгээгээтэ хэн. Тэндэ 3 жэл хүдэлһэнэйнгээ һүүлээр иишэ ерхэн

байгаа. Мүнөө тэрэ Новосибирскын мединститутай ординатурада заочноор хурана. Урологийн кафедрада хуража байнхай.

Ариг сэхэрые сахилгын хэм хэмжээнүүдтэ гүйсэд харюусан уужам харуул кабинет соо 14 медсестра хүдэлдэг. Хяатгын медтехникум дүүргэнэйнгээ һүүлээр 2-дохи категориин медсестранууд Людмила Батуева, Бэлла Бальжинимаева гэгшэд тус тустаа 10 жэл соо эндэ ажаллана.

Дээдэ категориин врач, «Бүрээд Республикын габыата врач», Хани барисаанай орденго Любовь Батуевна Гылыкова хотын 1-дхи поликлиникэдэ 5 жэл соо участково врачаар хүдэлөө хэн. 1989 ондо, республикын дайнай ветерануудай госпиталиин нэгдэхэдэ, пульмонологийн таһагые даагшаар, тэрэниие табиһан байгаа. Өөртөө болон

хүтэлбэрлэжэ байгшадтаа эрилтэ ехэтэйгээр хандадаг, дүршэл шадабари ехэтэй врач байһанаа харуулаа.

Элдэб ужаг үбшэндэ дайрагдаһан наһатай хүнүүдтэ олон ондоо аргаар эмшэлэлгэ хэгдэдэг.

2003 оной эхиндэ пульмонологийн талаар үбшэнтэдтэ зориулагдаһан отделени хотын захадэ байгуулагдаа хэн. Тэрэнэй ашаар хүндэ үбшэндэ нэрбэгдэхэн олон наһатай хүнүүд тэрэ отделенидэ оруулагдажа, эндэхи таһагай ажал нилээд хүнгэн болгогдохон байна.

Эмшэлэлгын зүүн зүгэй онол аргуудые хэрэглэлгын отделенидэ ороһон хүнүүдые зүүгээр хадхаха, ханаха аргууд үргэнөөр хэрэглэгдэнэ.

Иигэжэ республикын дайнай болон ара талын ажалай ветерануудай госпиталиин коллектив хүнүүдэй элүүрые хамгаалха талаар ажал хэрэгтэ эмхитэйгээр, эдэбхитэйгээр ябуулжа, үндэр наһатайшуулай зүгһөө баяр баясхаланда хүртэжэ байнхай.

Сергей БАЛДУЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: пульмонологийн таһагые даагша Л.Б.Гылыкова; ахамад врачай орлогшо Г.И.Богомолова болон физиотерапиин таһагые даагша Л.А.Айдаева.

Авторай фото.

ХҮГШЭРХЫН ДАЛАЙ АМАРГҮЙ

Октябриин 1-дэ зашлалта ёһоороо наһажаал зоной үдэр тэмдэглэгдэхэнь.

Ажабайдалай жолооо мүнөөдэр альгандаа адхааг байһан зоной обществодо, гэр бүлэдөө хэлэн ашые үхибүүн харюулха зэргэтэй. Энэмнай ажабайдалай ниигэм эршам мүн. Харин мүнөөдэр үндэр наһатанайнгаа аша үришэнь үри хүүгэдэнь, манай үеын зон бүрин гүйсэд харюулха талаар уялгатайшые, харюусалгатайшые. Энэ уялгаяа хэр бээлүүлжэ байна гэшэбди? Үйлсэ гудамжада уулзаһан хэдэн үндэр наһатанга хандаһан байнабди.

Доржиева Ц., ажалай ветеран, 63 наһатай.

- Барг лэ байнабди гэхэ юм гү даа. Харин хаа-яа мүнөөр хоморгохо сар болодог лэ ааб даа. Хотын ажабайдалда бүхы юумэн мүнгэ алтанай хүсөөр бүтэхэ. Ядахадаа, нэгэ түрэншэ гараад ошохо гэхэдэнь, гэрэншэ «льготно» автобус хүлээжэ, бүхы сагаа гээхэш.

Дайнай үедэ үхибүүн наһамни үнгэрөө хэн. Тиимэхээ үлдэхэ даарахые үзэхэн хадаа мүнөөнэй байдалье ехээр муушалхамни нүгэл байха. Яһалал хайн байнабди даа. Харин наһанай анханайнгаа хүдөө нутаг руу зөөхэмни гэшэ гү гэжэ ханадаг болоод байнаб. Хүдөөдэ түрэншэ, хүдэржэһэн, ажаллаһан хүн яахашье аргагүй тиишэл татуулха байна даа.

Бадмаева Х., ажалай ветеран, 67 наһатай.

- хайн байнабди. Үхибүүдэ бултыень хүл гээрэншэ гарганхайбди. Тэдэмнай хуу гээдэ мэргэжэлтэй. Аша, зээнэрнай оюутад боложо байна. Харин үбгэн бигэ хоёр яахабибди даа. Үринэрэйнгээ хайн хуухада, жаргалтайл байгаа бээбди.

Мүнгэ алтааршые хомордонобди гэжэ хэлэхгүй байнаб. Хоюулаа пенсиеэ абаад лэ, хаа-яа ашанартаашые бага зэргэ мүнгэ харбайжа байдагбди. Харин үбгэнэймни бэнь лэ һөөл бэшэ боложо байнхай, дайнда ябаһан шархань һүүлэй үедэ үбгэнэ. Яахаб даа, хүршэрхын далай цимэл ха юм.

Петров А.Г., дайнай ба ажалай ветеран, 83 наһатай.

- һүүлэй хорёод жэлдэ гэр байрын лэ асуугдалаар хэдэн тээшэ ханданаб, харин үнөөхи үмхи гэртээл - хада гэртээл хариха хаб гэжэ наһанай ойлгодог боложо байнаб. Пенси абахынь абанабди, зүгөөр тэрэмнай түлээ залханда болон эм домго гарана. Хүгшэрхэ тээшэ бээшье тиимэхэг боложо байна. Мүнөө больницада эмшэлүүлжэ байнхайб. Тиигэһээр хүбүүнэйнгээ гэртэ ошожо үргүүлхэ сар тулажа байна ха гэжэ ойлгодог боложо байнаб даа.

Яахаб даа, тээг... Үнэхөөрөөл, хүгшэрхын далай амаргүй гэдэгын энэл ха даа.

Арга шагалаа барагдахадаа, хүнийел хараха, шарайшалха бологдоно ха юм. Засагай жолоо баригшадыеһе, өөрын-гөө түрэншэ үринэрыеһе...

Эдэ хөөрөөнүүдые шагнааг байхадаа, мүнөөдэр бигэ хүсэн гундаа ябаһан зон наһажаал зоноо гүмэжэ шадаһа гүбди, анхаралаа хандуулна гүбди гэжэ богдохоор байна. Үбгэ эсэгэнэрээ, наһатай түрэл гаралаа, хүршэнооршые хүндэжэ, найжалжа ябаа наһанай, аша үрэншэ өөһэд-тэмнай хээшэ нэгэтэ эрьехэ гэхэн найдал үнэн зүб ёһотой.

Даша-Доржо БОЛОТОВ.

БГУ-гай буряад хэлэнэй болон буряад литературын

Буряадаймнай багшанарай гээдэ хургуулин буряад хэлэнэй кафедре 1932 онһоо эхин түүхэтэй гэжэ мэдээжэ. Тэрэ гэхэн сагһаа буряад таһагай байгууллага хубилалтанууд болоһон гэжэ. Табан жэлэй саана, 1998 ондо гээдэ гурсагдга кафедре 2 болгон хубаарилагдаа һэн: буряад хэлэнэй болон буряад литературын. Буряад литературын кафедрые толгойлогшоор Б.Д.БАЯРТУЕВ,

угааш Б.Б. БАДМАЕВ, буряад хэлэнэй кафедрые хүтэлбэрлэгшөөр В.Д.ПАТАЕВА томилогдоо бэлэй. хаяхана БГУ-гай үндэһтэнэй гуманитарна институтгай хоёр кафедрин ами амьараа, бээе даангаар хүтэжэн хүдэлжэ байһаар 5 жэлэй өйе тэмдэглэхэ гэхэн шигдхэбэри абтаһан байна.

БҮРИН ТҮГЭС МЭРГЭЖЭЛТЭДЫЕ БЭЛДЭХЭ БУРЯАД ЛИТЕРАТУРЫН ДОЛООН ХОНОГ

Буряад хэлэнэй кафедрые даагша В.Д.ПАТАЕВА иигэжэ хөөрөбэ:

- 2 кафедра болон ху- баарһа ашаг үрэнэ

ямар бэ, иимэ байгуулга ямар булюу һайн талануудтайб, арга боломжонуудтайб гэжэ тобшолхо, саашанхи зохёохы хүдэлмэрээ хараалха - иимэ зорилготойгоор 5 жэлэй ой тэмдэглэгдэхэнь гэжэ. Хоёр кафедрин ажал ябуулга өөр өөрын шэглэл шэнжэтэй ааб даа. Онсолбол, манай кафедра ажалаа 4 шэглэлээр түсэлэн ябуулна:

1. Мүнөөнэй буряад хэлэнэй асуудалнууд.

2. Буряад хэлэ зааха методико.

3. Буряад үндэһэн хэлээ шудалаага гэхэ гү, али этнолингвистика.

4. Удха найруулгын талаар янзланууд (Лексикостилистические разности).

- Валентина Дугаровна, танай толгойлдог баян түүхэтэй кафедрада хэд багшанар хүдэлнэб?

- Хорёод багшанартайбди. 10 аспирант хурана. Эрдэмэй дүрбэн доктор ажаллана. Хэлэ бэшгэй эрдэмэй докторнууд, профессорнууд Э.Р. Раднаев, Д.Н.Д. Доржиев, Д.Д. Санжина, педагогикын эрдэмэй доктор, профессор Б.Д.Б. Батоев.

Здоцент хүдэлнэ: педагогикын эрдэмэй кандидатууд С.Г. Ошоров, Д.Б. Базарова, хэлэ бэшгэй эрдэмэй кандидат В.Д. Патаева. Багшанарнай булта шахуу эрдэмэй талаар нэрэ зэргэтэй. Эвенк хэлэнэй багшанарай бүлэгы хэлэ бэшгэй эрдэмэй кандидат Е.Ф. Афанасьева ударидаана.

Хари хэлэнэй хүдөөдэ муугаар заагдадаг байһан ушар мэдээжэ. Хари хэлэнэй факультет дүүргэһэн оюутад хүдөө гаража хүдэлхэ дурагүй. Мүнөө үедэ республика дотор хамта дээрээ 120 иимэ багша дутадаана. Ушар иимэһээ монгол-англи гэхэн шэнэ таһаг нёдондо жэлһээ нээгээ һэмди. Монгол багшанар Нансалма, Мүнхтүвшэн, мүн хари хэлэнэй факультетэй багшанар шэнэ таһагтамнай оюутадта заана. Гадна буряад таһагай оюутадые хитад хэлэндэ хурганабди. БГУ-гай зүүн зүгэй факультетэй хитад отделение дүүргэһэн С.Ц. Дашиева, хуушан монгол, мүнөөнэй монгол хэлэ педагогикын эрдэмэй кандидат Ж.Д. Доржиева гэгшэд заана. Энээнэй урда 4 жэлдэ таһалгаряагүй манай оюутад Улаан-Баатарай багшанарай их сургуулиин оюутадтай андалдажа хурадаг байһан. Монгол ошохо, тэндэхи оюутад эндэ ерэжэ, ород хэлэ заалгажа хурадаг һэн.

Гэхэ зуура, Боохоной филиалда олон оюутадтайбди, бүхы предметүүдынь өөһэдэмнай багшанар заадаг юм. Тэндээ 2 курс дүүргэдэ, 3-дахыдаа наашаа

ерэдэг. Усть-Ордын округһоо абтаһан залуушуулһаа гадна манай эндэһээшье ошохо хурана гэжэ.

-Эрдэм хуралсалай хүдэлмэрийн урагшатай байхын тула нэн түрүүн юун хэрэгтэй гэжэбэ?

- Нэн түрүүн хуралсалайнгаа программые зохимжотойгоор, боломжотойгоор зохёон табиха, нэгэ янзаарнь байлангүй, сагай эрилтээр шэнэлэн һэлгэжэ байха хэрэгтэй. Багшанарайнгаа арга шадабариеһы, зап абариеһы хараада абан, зохёохы коллективээ эб нэгэн хүдэлмэридэ элсүүлхэ, зүбөөр тэнсүүлэн ябуулха шухала. Оюутадайнгаа эдэбхи зоригые үргэхэ, номоо хайнаар үзэхэдэнь, нийтын хүдэлмэридэ хабаадахадань шэглүүлэн туһалха зэргэтэйбди. Залуу багшанар, аспирантууд зохёохы ажалдамнай эдэбхитэй хабаадана. Жэшээлбэл, Жаргал Намтаров алиһы талаараа урагшаа ханаатай гэжэ тэмдэглэмээр юм. Кафедрараа 2 аспирантуратайбди: буряад хэлээр болон методикоор. Аспирантуудһаа гадна хургуулинуудта үншэнэй ажаллажа байһан багшанар эрдэм шэнжэлгын хү-

С.Г. Ошоров - Түхэнэй, Яруунын, Г.Д. Будаева - Хурамхаанай, Д.Б. Очирова - Захаминай аймагуудай багшанарта хүрэхэ, мэргэжэлэй талаар ту-һаламжа үзүүлдэг юм. Республикын холо, ойрын аймагуудта илгаагүй хүрэнэбди. Жэшээлбэл, Ахын аймагта аша үрэтэйгөөр ябажа ерэхэмди. Кафедрин бии болохоһоо хойшо программист Д.Д.Суворова эрхим хайнаар ажаллана. Багшанарнай А.Б.Санжаева, Н.Б.Дугаров наһанай амаралтадаһы наа, кафедрадаа ерэхэ, туһалжал байдаг.

Кафедриннай һайн талын үшөө нэгэ ажал ябуулга гэхэдэ, манай багшанар имагтал бүхы факультетдэйнгээ оюутадта буряад хэлэ заана. Педагогикын эрдэмэй кандидат О.Г. Макаровагай буряад хэлэ мэдэхгүй оюутадта «Буряад хэлэ үзэе» гэхэн шэнэ ном хэлүүлэн гаргуулһаниин хайшаалтай. Мүн багша Д.Ю.Тыхеева кандидатска диссертацияа бэлдэжэ байнхай.

- Оюутадаа анхараалаар хүрээлэн, түгэс эрдэм мэдэсэтэй мэргэжэлтэд болгон гаргаха гэхэн гол зорилготнай ха юм даа...

дэлмэридэ хабаадажа, диссертаци бэшгэнэ. Буряад хэлэнэй кафедрин бии болоһон сагһаа хойшо багшанарай дундаһаа 6 хүн, аспирантууд соһоо 10-аад хүн кандидатска диссертаци хамгаалаа, тиихэдэ Д.Д. Санжина эрдэмэй докторой нэрэ зэргэдэ хүртөө.

- Уласхоорондын харилсаа тогтоон хүдэлнэ ёһотойг.

- Американецуудые, финнуудые буряад хэлэндэ хургаһаа талаар хэлсэ баталагдаад, энэ хэрэг урагшатай.

Кафедрин багша Д.Б. Базарова Хүх хотын университеттэ 3 жэлэй туршада багшаалад ерээ.

Регион хоорондын холбоон батажаһаар, Усть-Ордагай, Агын Буряадай тойрогуудай багшанарта методическа туһаламжа үзүүлжэ, семинар, лекцинуудые үнгэргэдэгбди. Буряад хэлэнэй багшанарые хоёрдохи жэлээ хурган гаргажа байһан Шэтын багшанарай институтта гүрэнэй шалгалтын комиссиин түрүүлэгшээр хоёр удаа томилогдоо һэм. Эрхүүгэй гүрэнэй университеттэ нэгэ холбоотойбди. Ерэхэ хабар дээдэ хургуулинууд хоорондын олимпиада үнгэргэхэбди. Гадна хүршэ областынуудһаа манай аспирантурада орожо хураха ушарнууд олон.

- Хүдөөгэй хургуулинуудтай хэр холбоотой гэжэбэ?

- Багшанар соһоо нэрлэбэл, Б.Б. Будаин бүхы республикаар,

Буряад литературын кафедрые даагша Булат Бадмаевич БАДМАЕВТАЙ уулзаһан байнабди.

- Булат Бадмаевич, кафедрингаа бээе даажа тогтоһонһоо эхилээд, түүхэ, багшанар тухайгаа тобшохоһоор хөөрөжэ үгыт.

- Буряад литературын кафедрин бии болохо, филологикын эрдэмэй кандидат, ахалагша багша В.Д.Баяртуев кафедрые даагшаар томилогдоо һэн. Тиигэжэ кафедрин түрүүшын гэгшүүд бүридхэгдөө бэлэй. Нэрлэбэл, доцент В.Б.Махатов, профессор Ш.Н. Р.Цыденжапов, доцент С.Г.Осорова, ахалагша багшанар О.Б.Бадмаева, С.А.Ошорова, ассистентнэр Б.Б.Бадмаев, Ц.Б.Павлова гэгшэд болоно.

Харин мүнөө кафедрада 16 хүн амжалтатай ажаллажа байнхай. Хэд бэ гэхэдэ, эрдэмэй докторнууд, профессорнууд С.Ж.Балданов, В.Б.Махатов, Д.С.Дугаров, М.И.Тухонова, Б.Д.Баяртуев, эрдэмэй кандидатууд, доцентнэр, М.М.Хамгушкеева, А.А.Ангархаев, С.Г.Осорова, С.А.Ошорова, Б.Б.Бадмаев, ахалагша багшанар О.Б.Бадмаева, А.М.Балдуева, А.Ц.Халхарова, ассистентнэр С.С.Ринчинова, О.Д.Сандакова, О.Г.Очиржапова.

Тиихэдэ БГУ-гай аспирантурада 19 бэлгтэй бэрхэ хүбүүд, басагад хурадаг юм. Манай аспирантууд ганса буряад оронһоо бэшэ гээд тэмдэглэе.

Манай кафедрин гол зорилго хадаа нэн түрүүн буряад хэлэнэй болон литературын дүршэл эхэтэй, бэрхэ мэргэжэлтэдые, багшанарые бэлдэлгэ болоно. Хоёрдохоор, буряад болон монголой фольклор, уран зохёолой хуури үндэһөөрнь шэнжэлхэ, мүн тиихэдэ буряад литературатай Россин олон ондоо үндэһэтэнэй литературатай харилсаа, холбоонь үзэлгэ. Гурбадахар хэлэхэдэ, дунда хуралсалай эмхинүүдтэ буряад литература зааха методико,

шэнжэлэлгын онол аргуудые бэдэрлэгэ г.м. болоно.

Урдаа табиһан зорилгонуудһаа дүүрэн бээлүүлхын тула ехэхэн ажал хэгдэнэ гэжэ. Тиин мүнөө кафедриннай эрдэмэй талаар ажаллаха гол темэ хадаа «Бурятское словесное творчество в контексте духовных культур Востока и Запада». Энэ темэ 2001 онһоо 2005 он болотор шэнжэлхэ гэхэн түсэб табинхайбди. Монгол хэлэтэй арадуудай фольклор, уран зохёол Сибириин үндэһэн арадуудай түүхэдэ, дэлхэйн соёлой хүгжэлтэдэ оруулан нүлөө тухай шэнжэлэл бүри үргэнөөр хэгдэдэг юм. Мэргэжэлтэ хуралсалаа дээшлүүлхын, эрдэм шудалаагада шэнэ шэглэл олохын тула кафедрин дэргэдэ профессор С.Ж.Балдановай ударидалга доро эрдэмэй лаборатори эмхидхэгдэнхэй. Гадна уран хайханай мастерской болон мастер-классуудые нээхэ гэхэн үншэнэй хүсэлэймнай зарим тэдэниинь бүтэжэ, ябуулагдажа эхилэнхэй. Тодорхойбол, шэнэ хуралсалай жэлдэ «Литературное творчество», Журналистика» гэхэн шэглэлээр жэшээтэ бүлэгүүдые абһан байнабди. Эндэмнай арба-арбан бэлгтэй, гуурһа туршаха шадалтай үхибүүд оронхой гэгшэ.

Буряад оронһоо гадуур ямар нютагуудай дээдэ хургуулинуудтай нягта холбоотойгоор ажалладагбта?

- Саашанхи түсэбүүдтай хэр бэ?

- Университетдэйнгээ ондоо кафедрануудтай нягта холбоотойгоор ажалаһаа гадна ИМБИТ-тэй һайн харилсаа холбоотойбди. Тиихэдэ Монголой, Саха-Яхад, Тывагай, Башкирийн, Эрхүүгэй, Шэтын гэхэ мэтэ газарнуудай хургуулинуудтай холбоон баталагданхай.

Сагай эрилтэдэ таарама шэнэ специализацинуудые нээхэ хүсэл бии. Тээд буряад фольклороор бөөжэ, литератураар номууд тон хомор гэжэ бултанда мэдэжэ, хуралсалаа шэнэ онол арга нэбтэрүүлжэл байгаа наа, һайн юм ааб даа. Илангаяа үндэһэн хуралсалад нэгэ нийтэ нэгэн программа байгуулха хэрэгтэй. Тиигээд харилсаа холбоогоо үргэдхэхэ, бата бүхэ болгохо гэжэ манай уялга.

- Ойн баяртаа зориулжа, ямар хэмжээ ябуулануудые үнгэргэхэтнайб?

- Бидэ буряад литературын долоон хоног үнгэргэхөөр түсэлэнхэйбди. Түрүүшын үдэр «Буряад литературын кафедра: саашанхи хүгжэлтэ» гэхэн түхэрээн шэрээ, фольклорно практикын дунгуудээр конференци болоо.

Хоёрдохи үдэр манай оюутад хуралсалаа өөһэдөө хүтэлбэрлэн байна. Гурбадахы үдэр «Нээмэл үүдэнэй үдэр» гээд нэрлэгдээ. Дүрбэдэхи үдэртөө оюутад Х.Намсараевай нэрэмжэтэ литературна музей ошохо. Харин үглөөдөр түгсэхэлэй үдэр БГУ-гай актова зал соо баяр ёһолол үргэнөөр тэмдэглэгдэхэ юм. Оюутадй хүсөөр бэлдэгдэһэн концерт харуулагдаха. Шагналууд барюулагдаха.

Ц.НАДЦАЛОВА.

Галина ДАШЕЕВА
хөөрэлдэбэ.

кафедрануудай 5 жэлэй ойдо, Багшын үдэртэ

ЭРДЭМ ЫУРАЛСАЛАЙ АЖАЛ ЭМХИДХЭХЭ

Октябриин хубисхалай ашаар буряад араг хаанта засагай гарлалта мүлжэлтэһөө абарагдажа, эрхэ сүлөө, бээе дааһан байдал оложо, арадайнгаа ажахы хүгжөөхэ аргатай болоһон байна. Буряадууд хүлээ нэһэн жэлэй хугасаа соо соёл болбосоролоо, хэлэ бэшэгээ саашадань хүгжөөхэ талаар гайхамшгта амжалта туйлажа, дэлхэйн ехэ бага арадуудай дунда нэрэтэй түрэтэй үндэһэтэнүүдэй нэгэниинь болоһониинь элитэ юм. Хэрбээ 1923—1924 онуудай хуралсалай жэлһээ эхилэн, үндэһэн хэлэн дээрээ эгээ түрүүшын багшын дунда хургуули нээжэ, бүгэдэ зоноо үзэг бэшэгтэ хургаха, ургажа ябаа залуу үетэнөө эхин хургуули дүүргүүлхэ аргатай болоһон наа, мүнөө хэдэн зуун эхин, юрэнхы эрдэмтэй болон тусхай мэргэжэлэй дунда хургуулинуудһаа гадуур Буряадай гүрэнэй университет болон бусад хэдэн дээдэ хургуулинуудыг нээжэ, олон тоото эдгэб мэргэжэлтэдыг бэлдхэжэ, арадайнгаа ажахы, соёл болон болбосоролоо, хэлэ болон бэшэгээ саашадань хүгжөөхэ аргатай болоод байнабди.

Буряад литературын кафедрин зүблөөн

1932 ондо Буряад орондо анха түрүүшын дээдэ хургуули тогтоогдоходоо, мал ажалай болон багшын ажалай мэргэжэлтэдэй дээдэ хургуулинууд нээгдэһэн бэлэй. Багшын дээдэ хургуулидань хэлэ бэшэгтэй халбари гү, али факультет байгуулагдажа, тэрэн ород, буряад таһагуудтай байгаа юм. Дайнай хүлээ үетһөө эдэ таһагуудын түүхэ болон хэлэ бэшэгтэй халбаринууд гээд байха зуураа, дотороо түүхын, ород

гэхэдэ, үндэһэн буряад хэлээ болон уран зохёолоо хүгжөөхэ хэрэгтэ Буряадай гүрэнэй университетэй ударидахы тушаалтанай, Буряад Республикын эрдэм болон болбосоролой зургаануудай хүтэлбэрлхы эмхинүүдэй эдэбхи үүсхэл болон тусхай оролдолгоһоо болоно гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Гэхэтэй хамта энэ үедэ бүгэдэ буряадай соёл болон болбосоролой, хэлэ болон бэшэгтэй хүгжэлтыг саашадань нэргээхын

шэнжэлэлгэ болон найруулга, сонин болон сэтхүүл зохёон гаргалгын, хинан заһабарилгын, баяжуулан һонижуулгын талаар зохихо хүдэлмэри ябуулха; радио болон телевиденеэр дамжуулгын удха, түхэл, үгүүлбэри найжаруулан гүнзэгьдхэхэ; буряад арадай найр болон наада, хатар болон зугаа, зураг болон хүгжэм эмхидхэн табиха, гоёон зураглаха; эдгэб түхэлэй аягалуулан хүгжэмдэхэ хуур, лимбэ г.м. дуунай зэмсэгүүдыг хэрэглэн найруулха ажал хэхэ шухала болоно. Дээрэ хэлэгдэһэн болон бусад янзын хэлэ болон уран зохёолой, соёл болон болбосоролой талаар ямар эмхидхэлэй ажал хэхыг хараалагданаб гэбэл иимэ байна:

1. Буряад хэлэ болон уран зохёолой талаар урда эмхидхэгдэһэн буряад хэлэ бэшэгтэй факультетэй буряад хэлэнэй танхим, буряад уран зохёолой танхим, мүн баһа хожомоо эмхидхэжэ болохо буряад аман зохёолой танхимуудай гол зорилго хадаа нэн түрүүн эрдэм-шэнжэлгынгээ ажалыг найжаруулха, залуу эрдэмтэдэй шэнжэлхы ажалын эрилтыг шангадхаха болоно. Буряад хэлэ болон уран зохёолой хүгжэлтэдэ саашадаа туһатай асуудалнуудаар шэнжэлгэнүүдэ хэхэ шухала болоно. Буряад үхибүүдэ ород классуудта оруулха ябадалаа болжуулжа, буряад хургуулинуудта түрэлхи хэлэнь найнаар үзүүлхэ тухай онсо анхарал табиха шухала. Ород классуудта оруулаад, үхибүүдэ саашадаа эрдэм шадабарн ехэтэй, мүнэг алтаар баяжаһан зонууд болгохоннай гэжэ саашадаа ехээр найдаха саг болёо, оорынгоо түрэн гараһан нютагай мал болон газарай ажал эрхилжэ, олзотой омогтой ажагууха саг ерээ гэжэ ойлгохо хэрэгтэй.

2. Республикынгаа нютагуудта, илангаяа Усть-Ордын автономито тойрогой нютагуудта буряад хургуулинуудһаа нэргээн нээхэ, буряад хэлэ болон уран зохёолоо эдэбхитэйгээр зааха аргатай болообди. Энэ амин шухала хэрэг Буряадай гүрэнэй университетэй Боохоной филиал болон Үндэһэн хүгжэлтын дээдэ хургуули туһалха болоно.

3. Мүнөө үедэ ургажа ябаа залуу үетэниинь хургаха ажал гээшэ үндэһоороо шэнэдхэгдэжэ байна. Мүнөө ямаршье хургуулида, эхин, дунда, дээдшье хургуулинуудта хэрэг-лэхэ худар, ном, хуралсалай ажалда туһалха зүйлүүд тад

ондоо аргаар гү, али технологиер бэлүүлэгдэхэ болоод байна. Тиимһээ шэнэ ёһоор зааха хуралсалай зүйлнүүдыг бэлдхэлдэ тусгаар анхарал хандуулха болонобди. Тиихэдэ нютаг хэлэнүүдэй илгааг хараадаа абажа, тэдэндэ таарамжатай үгын толинуудыг болон бусад туһалбаринуудыг зохёохо шухала. Мүн амаралтын үдэр үзэхэ буряад хургуулинуудыг хото газарта нээхэдэ зохистой гэшэ.

5. Буряад соёл болон болбосоролой саашадаа эдэбхитэй хүгжэхын тула, иимэ арга болон боломжонуудыг эмхидхэхэ тухай түсэблэгдэнэ. Манай үндэһэн хүгжэлтын дээдэ хургуули Буряадай багшын дунда хургуулини уран зурагай таһагтай хамтаран, зураг хургуулида зааха багшанарыг бэлдхэхын хажуугаар, тусгаар буряад зурагай бүлэг байгуулжа, тэрэ бүлэгтэй хүтэлбэрлэгшоор Россин арадай зурагша Даши-

хэлэн болон уран зохёолой, буряад хэлэн болон уран зохёолой гэхэн гурбан таһагтай боложо илгарһан байна. Саашадаа түүхын халбари, ород хэлэн болон уран зохёолой халбаринуудай бээе дааха үедэ, 1990 ондо анха түрүүшынхөө тусхай буряад хэлэ бэшэгтэй халбари гү, али факультет тогтоһон, удангүй, 1996 ондо тусгаар буряад хэлэнэй, буряад уран зохёолой танхимууд гү, али кафедранууд нээгдэһэн юм. Тэрэ гэхээр табан жэл болобо.

Дээрэ нэрлэгдэһэн эрдэм болон хуралсалай шухала хубилалтанууд юу харуулнаб

тула, ямар хэмжээ абаха, ямар ябуулга хэхэ хэрэгтэй гээшэб гэхэн бодомжолго гарана. Тиин 2002 ондо Буряадай гүрэнэй университетэй буряад хэлэ бэшэгтэй факультетэй хуури дээрэ Үндэһэн хүгжэлтын дээдэ хургуулини гү, али Национальна гуманитарна институт байгуулагдаһан байна. Энэ дээдэ хургуулини гол зорилго хадаа буряад арадай соёл болон болбосоролой эхин болохо буряад хэлэ бэшэгтэй эрдэм болон мэргэжэл улам саашань найжаруулхын хажуугаар, арадай аман зохёол болон мүнөөнэй буряад уран зохёол

4. Буряад уран зохёолой танхимай хуралсалай түсэбтэ арадай аман зохёол, уран зохёолой шүүмжэлэл болон заһабарилал, сэтхүүл хэлбэлгые хэлэнэйн талаар найжаруулга, шэнжэлжэ байгаа хизаар болон оронтоёо танилсалга г.м. асуудалнуудаар тусхай номнолуудыг гү, али лекцинуудыг хэлгэ хараалагдана. Ород болон буряад хэлэнэй танхимууд хамтаран, ородшье, буряадшье хэлэн дээрэ сэтхүүлнүүдыг найруулан гаргаха журналистнуудыг бэлдхэхэ бүлэг эмхидхэхэ шухала болоно.

Нима Дугаровай хүбүүн Зандан Дашинимаевич Дугаров байхаар хараалагдана.

6. Республикын арадай уран бэлнгтэнэй түбтэ монгол болон түрэг арадуудай хүгжэмэй хэрэгсэлнүүдыг дархалха, тэрэгээрээ наадаха мэргэжэлтэдыг бэлдхэхэ болоно.

Эдэ болон бусад эмхидхэлэй хүдэлмэринүүдыг хэхэ түсэбүүд хараалагдана.

Даша-Нима ДОРЖИЕВ,
буряад хэлэ бэшэгтэй
эрдэмтэй
доктор, профессор.

Аспирантнар

БУРЯД-МОНГОЛШУУДА ЗОРЮУЛҮУЛХАН ХУРАЛНАА

2002 оной март нарада Япон ороной Осака хотодо «Буряад-монголшууд; түүхэ ба мүнөө үе» гэж эрдэм-шэнжэлэлгын хурал зарлагдаа бэлэй. Тус хуралда Монгол оронхоо, Россияа (Буряаднаа), Хятаднаа (Үбэр Монголхоо) 5 эрдэмтэд уригдажа, элидхэлнүүдые хэһэн байна. Эдэ хэд эрдэмтэд байгааг гэхэд, Монголхоо доктор Д.Бямбасүрэн (90-ээд ондо Монголой премьер-министр байһан), докторнууд Д.Дамдинжав, Д.Хандажав, Хятаднаа профессор Шандмани, Буряад Республикаа доктор-профессор Ш.Б.Чимитдоржиев болоно.

Эдэнэрэй элидхэлнүүдые дурдая: Д.Бямбасүрэн «Буряад арад түмэнэй уг гарбал тухай»; Д.Дамдинжав «Монгол орондо нүүж» ерһэн буряадуудай тухай; Д.Хандажав «Буряад-монголшуудай тотем, уриа дуудалга тухай»; Шандмани «Буряад-монголшуудай гунигта хуби заяан» (Шэнхээн нутагай ба Хүлэн-Буирта нутагланан буряад зон тухай); Ш.Чимитдоржиев «Буряад-монгол арад (урда сагта ба мүнөө үедэ)». Гадна Япон ороной монголшо эрдэмтэд, мэдээж профессорнууд Танака, Накама, Футака, Иппэй болон бусад буряад-монголшуудай түүхэ, соёл болбосорол тухай элидхэлнүүдые хэһэн гээшэ.

Мүнөө профессор Ш.ЧИМИТДОРЖИЕВАЙ элидхэлые хуряангыгаар толилхоннай.

БУРЯАДАРАД УРДА САГТА БА МҮНӨӨНЭЙ ҮЕДЭ

1. БУРЯАДАРАД УРДА САГТА.

Буряад (буряад-монгол) арад баян түүхэтэй. Ута хүшэр зам гаталжа гараа. Энэ замданы элдэб бэрхшээлүүд дайралдаа. Тинбшье хүсэшадалаараа, зориг шадабаряараа манай арад хүршэ, зэргэлжэ хууһан арадууднаа дутуутгүй, толгойгоодээрэ үргэн урагшаа дабшажа ябаа. Хүгжэлтын замда дайралдаһан ямаршье бэрхшээлнүүдые, аюулуудые нэрэтэй түрэтэйгөөр дабажа гараа гээшэ.

1917 оной февраль, октябрь һарадуудта Россияда болоһон хубисхалууд орон дотор ехэ үймөө гаргаһан гээшэ, тэрэ тоодо Буряад нутагта үймөөтэ байдал тогтоогоо. Октябрийн хубисхалай үедэ засаг түрые булан абahan большевигүүд хадаа коммунист үзэл сурталые номин дэлгэрүүлжэ эхилэе бэлэй. Большевик (коммунист) нам, тэрэнэй удамаршад нимэ үзэл суртал тараадаг болобо: Хубисхалай үмэнхэ үе саг муу байгаа, арад зон хархис этгээдын дарлалта доро зобожо, ядаржа байгаа, харанхы мулхаг байдалда байгаа. Иимэ дарлалтаһаа тэдэниие Октябрийн социалист хубисхал абараа. Тиихэдэе коммунистууд болбол олон зуун жэлнүүдэй хүгжэлтнүүд түүхэтэ замые тоохоёо болиһон байна. Манай Буряадта иимэрхүү үзэлтэй зон бии болоод ниггэжхэлдэг болоһон байна: Хубисхалай урда тээ буряад арад сургуулиншьегүй, харанхы мулхаг байдалда ядаржа, зобожо байгаа. Иимэтулоур байдалда байһан буряад зониие социалист хубисхал абараа, тиигээд социализмын үедэ ехэ амжалта туйлаа, алишье талаараа хүгжөө гэдэг байгаа.

Түүхын баримтануудые хазгайруулжа болохогүй. Зүблэлтэ засагай үедэ, XX зуунай 20-90 онуудта номлодог үзэл бодол хадаа урда сагай үйлэ хэрэгүүдые хазгайруулан, илэл юумые, үнэн үйлэ хэрэгые буруу болгон харуулдаг байгаа. Түүхын жама ёһоор, ямаршье үе сагта сайн, муу юумэнүүд боложо байдаг. Хубисхалайшье үмэнэ, хубисхалайшье удаа сайн, муу юумэнүүд боложо байгаа. Хубисхалайшье үмэнэ дарлалта, мүлжэлгэ байгаа, хубисхалайшье үедэ, хубисхалайшье удаадахи жэлнүүдтэ дарлалта, мүлжэлтэ байгаа.

Үүн хэрэг дээрэ хубисхалай урдахи үедэ буряадууд ямар байдалтай байгаа гэжэб? Үнэхөөрөө тэдэнэр харанхы мулхаг байдалда зобожо байгаа юм гү? Сургуулитай, үзэг бэшэг мэдэдэг зон манай арадай дунда байгаа юм гү, али үгы гү? Нэгэ хэдэ баримтануудые дурдая. Тиихэдэ эли тодо болохо байха гэжэ һананаб.

Нэн түрүүн XIX зуунай нэгэдэхи хахадта ба тэн багаар Буряад орондо сүлэлгэдэ байһан декабристуудай хэлһэн үгэнүүдые дурдахам.

Селенгинск гэжэ сууринда

буряадуудай дунда амидаран хуужа байһан декабрист Николай Бестужев иигэжэ хэлһэн байдаг: «Буряадууд ухаамсар бэрхэ зон. Ухаан бодолой талаар тэдэнэр соёл болбосоролтой арадуудтай адли, тэдэнтэй нэгэ зэргэдэ ябана».

Вильгельм Кюхельбекер, Царское-сельское лицейе А.С.Пушкинтай хамта түгэсһэн тэрэнэй нүхэр сүлэлгэдэ байхадаа, буряад басагыг гэрэн (һамган) болгожо абahan байгаа. Пушкинда эльгэһэн бэшэг соогоо тэрэ иигэжэ бэшэе: «Шамда дуулгаха юумэн гэхэдэ, минни хани нүхэр гоёхон даа, харахан хурса нодонүүдын ялагс гээд, сэжэ зүрхыем доһолуулна даа, ходол хажуудан байха дуран хүрэдэг».

«Декабристын тэмдэглэлүүд» гэжэ А.Розенгай ном дотор XIX зуунай 30 онуудай үеын буряадуудай ажабайдал, соёл болбосорол доторхой харуулагданхай. Энэ номхоо нэгэ хэдэн баримтануудые дурдая.

- Түүхын богонихон хугасаа соо буряадууд ехэ алхам хэжэ, түргэнэр хүгжэһэн байха юм. Тэдэнэй хүгжэлтэ бусад арадуудта гайхамшагта жэшэ боложо үзгэ.

- Байгалай дэргэдэхи буряад зон таряанайнгаа, сабшаланайнгаа газарые саг соонь уналдаг, тиигээд баян ургаса абадаг. Эрхүү можын зонтой ургасаараа хубаалдадаг.

- Буряадууд уран гартай, бэрхэ дархашуул, модооршье, түмэр-рооршье элдэб зүйлнүүдые хээд орхидог.

- Тэдэнэр юмэ зохёоходоо, угаа бэрхэ. Жэшэнь, гол мүрэнниие гаталан гараха зохидохон он-госонуудые хээдэг байна.

- Буряадууд олоороо орос хэлэ мэдэдэг юм. Хэлмэршын ажалда, оршуулагшын ажалда алба хэнэ.

- Буряадууд шатар нааданда ехэ дуратай. Энэ наадые сайн мэдэнэ. Маанадай бэрхэ шатаршадые буряад шатаршад хээд дахин илаһан байна.

XIX зуунай нүүд багта Куломзинтай комисси Забайкалий ержэ, буряадай ажабайдал, соёл болбосорол, ёһо заншал шэнжэлэн үзэһэн юм. Тус комиссин гшүүд-эрдэмтэд 1895 ондо нимэ тобиолол хэһэн: «Орос зоной 1000 үрхэтэ айлда 293 хүн үзэг бэшэг мэдэнэ, тиихэдэ буряад зоной 1000 үрхэтэ айлда 276 хүн үзэг бэшэгтэй».

Тиимэ болохоолоороо, ехэшые илгаа үгы, нэгэл адли хэмжээндэ орос, буряад зон ябажа байһан гээшэ. Куломзинтай комиссин мэдээгээр, буряадуудай дунда олохон тоонтой наһатай хүнүүд дайралдана. Шэтэ хотын эрдэмтэ М.В.Булаев 1997 ондо «XIX-XX зуунуудай загдээрхи Зүүн Забайкалийн хүдөө зон» гэжэ ном хэблэжэ гаргаа. Тэрэн дотор ниггэжэ хэлгэһэн: «Мүнөө үе сагай зонтой жэшэбэл, тэрэ үеын буряадууд бэе махабадын талаар юугээрэшые дутуутгүй, хүдэр садитар бээтэй зон байгаа. Харанхы мулхаг байдалда байһан буряадууд» гэжэ хэлэлгэ тон буруу гээд, М.В.Булаев саашань

иигэжэ бэшэе: «Куломзинтай комиссин мэргэжэлтэд хадаа хүхиюутэй, зугаатай, хүдэлмэришэ буряадуудтай уулзаһан бэлэй. Өөрын маягтай ажа үйлэдбэртэй, баян ёһо заншалтай, гүнзгыг урхатай аман зохёолтой, ажабайдалда ба байгааида тохёолдодог аюулаа аймагүй, сэдхэл сайнтай, зоригтой, солбон шударгы буряадуудтай уулзаһан байна».

1692 ондо Буряад нутагаар айлшалаад ошоһон немец Избрант Идесэй бэшэһэн тэмдэглэл соо уишанабди: «Буряадууд буряад эмгэ-тэйшүүл болбол томо хүдэр бээтэй, гоё сөбэр зон».

Буряад орондо айлшалаад, Англаддаа ошоод байхадаа, тус гүрэнэй эрхэтэн Джон Белл 1720 ондо иигэжэ тэмдэглэһэн байха юм: «Буряадууд хүдэр бээтэй, ажалша зон. Мэхгүй, сэхэ сагаан санаатай зон».

Госпожа Бямбасүрэн (Монголия), профессор Танака (Япония), Хандажав (Монголия), доктор Бямбасүрэн (Монголия), профессор Накама (Япония), Дамдинжав (Монголия), Ш.Чимитдоржиев.

М.В.Булаевтай тэмдэглэһээр, совет засагай үедэ үмсын ажал гэжэ үгы болоо. Хубисхалай үмэнэ эрхэтэн бүхэн, хүдөө нутагай хүн бүхэн өөрын зөөритэй, үмсын ажал хэхэ эрхэтэй байгаа. Харин шадамар бэрхэ хүниие хубисхал үгы хээ. Ямаршье бэлдэхгүйгөөр үмсын зөөрние хамтаджажа, нэгэдхэжэ эхилээд, үмсэд байһан эд зөөрние үгы хээ, үмсын ажалшадай эрхые хасаа, тэдэ зонниие хюдаа.

«Буряадууд ухаамсар бэрхэ зон. Ухаан бодолой талаар тэдэнэр соёл болбосоролтой арадуудтай адли, тэдэнтэй нэгэ зэргэдэ ябана»

Штын медицинститута доцент байһан П.Секеринэй бэшэһэниие дурдая. Тэрэ ниггэжэ тэмдэглэһэн байдаг: «Зүблэлтэ засагыг бай-гуулхын урда тээ буряад зон гээдэнги ахир байдалда байгаа гэжэ оросуудай үсөөн бэшэ хүнүүд һанадаг. Тэдэнэр элдүүрнэ. Юуб гэхэдэ, урда сагта буряадууд соёл болбосоролтой байгаа. Хуушан монгол хэлэ бэшэгтэй байгаа. Бурханай шажан буряад арадые бүхы Зүүн зүтэй, тэндэхи ороонуудай эрдэм ухаантай холбоо барисаатай болгоо. Буряад арадай ариун сайхан ёһо заншал салбаран бадаржа, ажабайдалын, хуби заяагынь гэрэлтүүлэн байгаа».

Буряад-монгол арадай түрүү хүнүүдэй нэгэн, мэдээжэ нинтийн ажалыбуулагша, сагаан обогтой зайсан Вандан Юмсунов XIX зуунай хоёрдох хахадта нинтийн ажаалаараа, найруулан зохёосон зохёолуудаараа сууда гараһан юм. «Хорин арбан нэгэ эсэлын уг изагуурай туужа» гэдэг 1875 ондо Юмсуновтай бэшэһэн зохёол дотор иимэ баримта мэдээнүүд бии. «Тэрэ үедэ Байгалай зүүн бээдэхи буряад нутагуудта 34 дасан, 144 дуган бии байгаа, тэндэ ошожо 122 мянган эршүүл ба эмэгтэй зон мүргэдэг бэлэй. Энэ тоодо багашуул

оронгогүй. Тиихэдэ Байгалай баруун талын буряадууд баһа оронгогүй. Юуб гэхэдэ, тэндэ нэгэл Алайрай дасан бии болоод байгаа. Баруун буряадуудай эхэнхинь бөө мүргэлтэй зандаа байһан. Буряад айл дунда зэргэдэ хоёр-гурбан үхибүүтэй байдаг бэлэй. Бодоод үзэхэдэ, 400 мянга шахуу буряадууд XIX зуунай 70-аад ондо ажаמידаржа байгаа».

1989 оной тоо бэшэлгые абаад үзэе. Зүблэлтэ ороной (СССР-эй) дэбисхэр дээрэ энэ үедэ 420 мянган буряад зон ажаһуужа байһан. Тиимэ болохоолоороо, 100 гаран жэлэй хугасаа соо буряадуудай тоо олошороогүй. 100 жэлһээ 70 жэлын совет засагай үе сагта тудана. Олон буряад эршүүл нэгэдугаар дэлхэйн дайнай үедэ хосороо. Хубисхалһаа боложо, граждэн (иргэтэнэй) дайн болоо, сагаантан, улаантан болоод, хоорондоо тэмсээ. Энэ үедэ нилээд

шэмэрүүн хатуу он байгаа.

Манай арадые худалаар зэмлээдэ, республикымнай хүсэ шадалые хуладуулаха зорилготойгоор Буряад-Монголой Автономито Республикы хэдэн хуби болгон хубаажархёо бэлэй. 1937 ондо буряад-монгол арад нэгэдэлээ алдаһан гээшэ. Байгалай баруун талын буряадууд, Алайр, Боохон, Эхирэд-Булагад, Ойхон гэжэ томохон аймагуудта хууһан буряадууд Эрхүүтэй можодо үгтөө. Агын, Улаан-Ононой аймагуудта хууһан буряадууд Штын можодо тушаагдаа. Эдэ аймагууд Буряад-Монгол АССР-эй хахадын шахуу газарые эзэлжэ байһан байгаа. Алайр, Боохон, Эхирэд-Булагадые хамтаруулжа, Эрхүүтэй можодо ородог Усть-Ордын Буряадай үндэһэтэнэй округ бии болгоо. Штын можодо Агын Буряадай үндэһэтэнэй округ байгуулагдаа. Харин Ойхонхой аймагые округтой мэдээд оруулаагүй, тэрэниие Эрхүү можын сэхэ мэдээд үгэһэн байна. Зориута тиигэжэ хэлгэһэн: «Юуб гэхэдэ, Ойхон хадаа зүүн ба баруун буряад-монголшуудые сэхэ харилсаатайгаар нэгэдүүлжэ байгаа. Тус харилсаае хуларуулха гэхэн хархис санаа бодол баримтаагдаа бшуу. Агын округто Агын аймаг ороо, тиихэдэ Улаан-Ононой аймаган багахан хубинь ороно. Тэрэнэй эхэнхи хуби Штын можын бусад орос районнуудта үгтөө».

Буряад-Монгол Республикы хээд хэдэн хуби болгожо таһалха гэхэн тогтоолые 1937 оной юһон сарын (сентябрийн) 26-най үдэр Зүблэлтэ ороной Түбэй гүйсэдхэхэ зургаан (Централный исполнительный комитет) тулхаглан байдаг. Энэ тогтоол болбол үндэсэн хуулида харша, манай арадай санал бодолдо таарахагүй тогтоол байгаа. Буряад арадай санал бодол хурангүй, саналын мэдэнгүй абһан тогтоол гээшэ. Коммунист нам арадтаяа нягта холбоотой юм гэхэн ойгууламжын ажал абуулдаг байгаа. Харин тус тогтоолой абһан ушарһаа бодоод үзэхэдэ, нам засаг араднаа, юрын эрхэтэнһээ тон холо байһан болоно. Буряад-монголшуудтай яридажа, зүбшэжэ, республикын шухала асуудалуудые шийдхэхэ байһанаа, ороной дээдын зургаан арадта эсэргүү, манай буряад арадай ажабайдалые, санаа бодолые муудхаһан тогтоол баталан абһан байха юм.

1937 онһоо эхилжэ, буряад эхэ-алишье талаараа хуларжа эхэлэ. Нэн түрүүн соёл болбосоролнай, хэлэ бэшэгнай хохидолдо ороо. Бэшэгтэй хэлэн хүгжэхэс болёо. Энэ хэлэн дээрэ гарадаг зохёолнуудые, сонинуудые арад зон багаар уншадаг болоо. Үндэсэн хэлэн дээрэ хэблэгдэдэг номууд тоогоороо бага болоо. Бүлэг бүлэгөөрөө хууһан буряадуудай хоорондох харилсаан хэлэсгүйгөөр хулараа. Үндэсэн буряад хэлэсэ маргаһан, орос хэлэтэй болоһон буряадууд олошороо. Мүнөө тэдэнэй үхибүүд үндэсэн хэлэсэ тооногүй.

Ширап ЧИМИТДОРЖИЕВ, түүхын эрдэмэй доктор.

МҮНӨӨ ҮЕЫН БУРЯАДУУДАЙ БАЙДАЛ ТУХАЙ

1. Хайһан гээд Буряад-Монгол улас нэгэдэлээ алдааб? Буряад арадай түүхэдэ 1937 он

Понедельник, 6

● ПЕРВЫЙ КАНАЛ

07.00 "Доброе утро"
09.00 Новости
09.10 "Человек и закон"
10.00 Новости
10.20 Боевик "Одиноким волк Мак Куйд"
12.20 "Ералаш"
12.40 Следствие ведет Колобков
13.00 Новости
13.20 "Город женщин"
14.00 Триллер "Дом на Кэрролл-стрит"
16.00 Новости
16.20 "Фабрика звезд-3"
16.40 "Ералаш"
17.00 Т/с "Берег мечты"
18.00 "Большая стирка"
19.00 Новости
19.30 "Шутка за шуткой"
20.00 Т/с "Земля любви, земля надежды"
21.00 Жди меня
22.00 Время
22.30 "Спецназ"
23.40 Криминальная Россия. "Злодей на все руки"
00.10 "Театр кукол"
00.40 Искатели. "Атлантида" на берегах Днепра

01.10 "Человеческие инстинкты"
02.10 Комедия "Русские идут! Русские идут!"

● РОССИЯ

06.00 "Доброе утро, Россия!"
06.10, 06.45, 07.15, 07.45, 08.15, 08.45,
09.10 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
09.45 Х/ф "Турбулентность"
11.40 "В "Городке"
11.45 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
12.00 ВЕСТИ
12.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
12.50 "Короткое замыкание"
13.50 ВЕСТИ НЕДЕЛИ
14.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
15.00 ВЕСТИ
15.10 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
15.30 "Что хочет женщина"
16.30 Т/с "Леди Бомж"
17.25 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
17.40 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
18.00 ВЕСТИ
18.10 Т/с "Бандитский Петербург"
19.10 Т/с "Ундина"
20.00 Т/с "Комиссар Рекс"
21.00 ВЕСТИ
21.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
21.50 "Спокойной ночи, малыши!"
21.55 Т/с "Каменская-3. Когда боги смеются" 1-я серия
22.55 Т/с "Марш Турецкого. Новое назначение" 1-я серия

● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ● 21-62-62 ●

19.20 "Любовные истории"
19.50 Т/с "Земля любви, земля надежды"
20.50 Т/с "Убойная сила: Судный день"
22.00 Время
22.30 "Спецназ"
23.40 Кремль-9. "Под грифом "Хранить вечно"
00.30 "Время"
00.50 "На футболе"
01.20 "Сканер"
01.50 "Фабрика звезд-3"
02.10 Х/ф "Излучины Миссури"

● РОССИЯ

06.00 "Доброе утро, Россия!"
06.10, 06.45, 07.15, 07.45, 08.15, 08.45,
09.10 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
09.45 Т/с "Каменская-3. Когда боги смеются" 1-я серия
10.50 "Не скуЧАЙ!"
11.45 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
12.00 ВЕСТИ
12.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ

00.00 "ВЕСТИ+"
00.20 "Дежурный по стране"
01.15 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
01.30 "Народный артист"
01.40 "Футбол России"
02.10 "Синемания"
02.45 "Кубок Кремля - 2003"
03.10 Х/ф "Трамвай "Желание"
05.10 "Евроныс"
05.45 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ

СГС - «БАЙКАЛ»

07.00 Т/с "Приключения черного мустанга"
07.30 Программа мультфильмов
08.00 М/с "Приключения Вуди и его друзей"
08.30 Т/с "Друзья"
09.00 Т/с "Евламния Романова. Следствие ведет дилетант"
17.00 Т/с "Дорогая, я уменьшил детей"
18.00 Т/с "Друзья"
18.30 Т/с "Томми-оборотень"
19.00 Т/с "Зачарованные"
20.00 33 квадратных метра
20.30 Истории в деталях
21.00 Т/с "Евламния Романова. Следствие ведет дилетант"
22.00 Х/ф "Бессмертные души"
23.55 33 квадратных метра
00.30 Детали
01.00 Т/с "Энтерпрайз"

● НТВ

07.00 Утро на НТВ
09.50 "Растительная жизнь"
10.25 "Без рецепта"
11.00 "Сегодня утром"
11.25 "Намедни"
13.00 "Сегодня"
13.35 Х/ф "Кавказская рулетка"
15.35 "По праву"
16.00 "Сегодня"
16.35 "Как прожить на халяву?"
"Принцип домино"
18.00 "Сегодня"
18.30 Т/с "Кодекс чести", 1 серия

12.50 "Короткое замыкание"
13.50 Т/с "Марш Турецкого. Новое назначение" 1-я серия
14.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
15.00 ВЕСТИ
15.10 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
15.30 "Что хочет женщина"
16.30 Т/с "Леди Бомж"
17.25 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
17.40 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
18.00 ВЕСТИ
18.10 Т/с "Бандитский Петербург"
19.10 Т/с "Ундина"
20.00 Т/с "Комиссар Рекс"
21.00 ВЕСТИ
21.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
21.50 "Спокойной ночи, малыши!"
21.55 Т/с "Каменская-3. Когда боги смеются"
22.55 Т/с "Марш Турецкого. Новое назначение"
00.00 "ВЕСТИ+"
00.20 "Охота на "лис". История одного предательства"
01.15 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
01.30 "Народный артист"
01.40 Х/ф "Покидая Лас-Вегас"

03.50 "Дорожный патруль"
04.10 Т/с "Ангелы Чарли"
05.00 Т/с "Команда спасения 77"
05.45 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ

СГС - «БАЙКАЛ»

17.00 Т/с "Дорогая, я уменьшил детей"
18.00 Т/с "Друзья"
18.30 Т/с "Томми-оборотень"
19.00 Т/с "Зачарованные"
20.00 33 квадратных метра
20.30 Истории в деталях
21.00 Т/с "Евламния Романова. Следствие ведет дилетант"

19.35 "Внимание: розыск!". Без права на будущее
20.00 "Сегодня"
20.40 Т/с "Улицы разбитых фонарей-4. Бабочка", 1-я часть
21.45 Т/с "Черный ворон"
23.00 "Сегодня"
23.40 "Красная стрела"
23.50 Т/с "Клиент всегда мертв", 1 серия
01.15 Т/с "Улицы разбитых фонарей-4"
02.20 "Сегодня"

● ТИВИКОМ

07.20 "Лоск"
07.30 "Школьное ТВ"
08.00 М/с "Коты-самураи"
08.30 Т/с "Пауэр рейнджеры, или Могучие рейнджеры"
09.00 М/с "Близнецы судьбы"
09.30 Т/с "Главные роли"
10.30 "24"
10.50 Т/с "Малкольм в посредстве"
11.20 Боевик "Под откос"
13.25 "Дикая планета"
14.00 Т/с "Истинная любовь"
14.55 "Диалог со всем миром"
15.30 "24". "Лоск"
15.50 Т/с "Next"
17.00 М/с "Супершоу братьев Марко"
17.25 Т/с "Пауэр рейнджеры, или Могучие рейнджеры"
17.50 М/с "Маска"
18.15 Х/ф "Семнадцать мгновений весны", 1 с.

19.55 "Лоск"
20.05 Музыкальные поздравления
20.30 "Календарь работ от А.Кушнера"
20.55 М/с "Симпсоны"
21.20 Т/с "Next"
22.30 "24". "Лоск"
23.05 Х/ф "Псы-воины"
01.30 "24"
01.50 "Лучшие шоу мира"

● АРИГ УС

07.55 "Глобальные новости"
08.00 М/ф "Ну, погоди!"
08.15 М/с "Ох уж эти дети"
08.40 М/с "Дикая семейка Торнберри"
09.00 М/с "Эй, Арнольд"
09.30 Маминна школа
09.45 Формула успеха. Жизнь без риска
10.00 Завтрак с Дискавери
11.05 Х/ф "Вас ожидает гражданка Никанорова"
13.15 М/с "Ох уж эти дети"
13.35 М/с "Котопес"
17.00 Т/с "Новая жертва"
18.00 Победоносный голос верующего
18.30 М/с "Губка Боб Квадратные штаны"
19.00 "Бремя денег"
20.00 "Знакомые незнакомки"
20.20 Формула успеха
20.30 "Восточный экспресс"
21.00 "Окна"
22.00 "Дом"
23.00 Х/ф "Молчание ветчины". Жизнь без риска

ОПТОВО-РОЗНИЧНЫЙ ЦЕНТР «БАЙКАЛ»

Цены действительны со 2 октября по 9 октября.

Бельевой трикотаж (детские, взрослые)	низкие цены
Трикотаж мужские	низкие цены
Колготки эластик от № 2 до № 8	от 58 руб.
Колготки х/б, п/ш детские и взрослые	от 8 до 90 руб.
Носки х/б, п/ш, махровые детские и взрослые	низкие цены
Носки эластик, полдетишки	низкие цены
Туфли мужские	низкие цены
Летние сандалии - 50 моделей	низкие цены
Кроссовки детские и взрослые	от 118 руб.
Обувь резиновая (сапоги и детские, женские, мужские, рабочие, рыбацкие)	от 798 руб.
Сапоги кирзовые, крем для обуви	низкие цены
Ботинки ОМОН (юфты)	низкие цены
Обувь комнатная детская, женская, мужская	низкие цены
Сапоги ежовые детские, женские, мужские	низкие цены
Сапоги зимние женские производство России и импортные, 40 моделей	низкие цены
Сапоги и ботинки зимние мужские, 35 моделей	низкие цены
Обувь зимняя на мальчиков и девочек	низкие цены
Теплое мужское белье	низкие цены
Рейгузы шерстяные женские	низкие цены

Сезонные скидки!

ул. Сахьяновой, 6 «а», ост. «ЮИЦ», с обр. стороны Геолог. института, тел. 43-43-86.
ул. Гагарина, 37, тел. 26-30-87 (напротив магазина «Юбилейный»),
ул. Столичная, 1 (машинопарк), тел. 25-10-70. РАБОТАЕМ БЕЗ ВЫХОДНЫХ.
Ул. Куйбышева, 28 (рядом с центральным рынком).

22.00 Х/ф "Чудеса науки"
00.00 Т/с "Секс в большом городе"
00.40 Дегали
01.10 Т/с "Энтерпрайз"

● НТВ

07.00 Утро на НТВ
09.50 Т/с "Черный ворон"
11.00 "Сегодня утром"
11.25 "Их права"
12.15 "Страна советов"
13.00 "Сегодня"
13.35 Комедия "В бреду"
15.35 "По праву"
16.00 "Сегодня"
16.35 "А вы любите "черный юмор?"
"Принцип домино"
18.00 "Сегодня"

БГТРК

18.30 Детское время
18.40 Когда судьба по следу шла
19.00 Вести Бурятия. Дежурная часть
19.10 "Твой шанс". Интерактивное шоу

НТВ

19.35 "Территория выживания"
20.00 "Сегодня"
20.50 Т/с "Улицы разбитых фонарей-4. Бабочка"
21.50 Т/с "Черный ворон"
23.00 "Сегодня"
23.40 "Красная стрела"
23.55 Т/с "Клиент всегда мертв"
01.05 Т/с "Улицы разбитых фонарей-4"
02.10 "Сегодня"
02.50 Гордон
03.45 "Кома: Это правда"

● ТИВИКОМ

16.50 "Лоск"
17.00 М/с "Супершоу братьев Марко"

17.25 Т/с "Пауэр рейнджеры, или Могучие рейнджеры"
17.50 М/с "Маска"
18.15 Х/ф "Семнадцать мгновений весны"
19.55 "Лоск"
20.05 Музыкальные поздравления
20.30 "24"
20.55 М/с "Симпсоны"
21.20 Т/с "Next"
22.30 "24". "Лоск"
23.05 Х/ф "28 дней"
01.30 "24"

● АРИГ УС

07.30 "Восточный экспресс"
07.55 "Глобальные новости"
08.00 М/ф "Ну, погоди!"
08.15 М/с "Ох уж эти детки"
08.40 М/с "Дикая семейка Торнберри"
09.00 М/с "Эй, Арнольд"
09.30 "Восточный экспресс"
09.50 Формула успеха. Жизнь без риска
10.00 "Завтрак с Дискавери"
11.05 Х/ф "Молчание ветчины"
13.15 М/с "Ох уж эти детки"
13.40 М/с "Котопес"
14.00 Т/с "Комиссар Шимански"
17.00 Т/с "Новая жертва"
18.00 Победоносный голос верующего
18.30 М/с "Губка Боб Квадратные штаны"
18.55 Формула успеха
19.00 "Запретная зона"
20.00 "Будни"
20.30 "Восточный экспресс"
21.00 "Окна"
22.00 "Дом"
23.00 Х/ф "Убийственно красива". Жизнь без риска
01.15 Т/с "Первая волна"

ОАО "БурятАвтоСервис"
г. Улан-Удэ, Стрелка, тел: 44-34-03, 44-05-14, 44-34-88.
Предлагает следующие автомобили:
"Волга" (ГАЗ-3110), "Волга" (ГАЗ-3102),
"Газель", "Соболь", ВАЗ.

Широкий выбор, **БЕСПЛАТНАЯ**
предпродажная подготовка, диагностика,
техобслуживание и контроль состояния
ВАШЕГО автомобиля.
Это действительно приемлемые
цены и реальные гарантии!
**Автозапчасти ко всем
отечественным автомобилям**
Тракторные запчасти

Автоцентр "БурятАвтоСервис"
производит ремонт автотехники

Среда, 8

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

07.00 "Доброе утро"
09.00 Новости
09.05 Т/с "Земля любви, земля надежды"
10.00 Новости
10.05 "Спецназ"
11.20 Х/ф "Огнем и мечом"
12.40 Дисней-клуб: "Чудеса на виражах"
13.00 Новости
13.20 "Город женщин"
14.00 Х/ф "Стэнли и Айрис"
16.00 Новости
16.20 "Фабрика звезд-3"
16.40 "Ералаш"
17.00 Т/с "Берег мечты"
18.00 "Большая стирка"
19.00 Новости
19.20 Смехопанорама
19.50 Т/с "Земля любви, земля надежды"
20.50 Т/с "Убойная сила: Курс

молодого бойца"

22.00 Время
22.30 "Спецназ"
23.40 "Секты" в законе"
00.30 "Время"
00.50 "Крылья"
01.20 "Большие гонимы"
01.50 "Фабрика звезд-3"
02.10 Триллер "Пирания"

РОССИЯ

06.00 "Доброе утро, Россия!"
06.10, 06.45, 07.15, 07.45, 08.15, 08.45, 09.10 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
09.45 Т/с "Каменская-3. Когда боги смеются"
10.50 "Сам себе режиссер"
11.45 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
12.00 ВЕСТИ
12.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
12.50 "Короткое замыкание"
13.50 Т/с "Марш Турецкого. Новое назначение"
14.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
15.00 ВЕСТИ
15.10 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
15.30 "Что хочет женщина"

16.30 Т/с "Леди Бомж"
17.25 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
17.40 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
18.00 ВЕСТИ
18.10 Т/с "Бандитский Петербург"
19.10 Т/с "Ундина"
20.00 Т/с "Комиссар Рекс"
21.00 ВЕСТИ
21.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
21.50 "Спокойной ночи, малыши!"
21.55 Т/с "Каменская-3. Когда боги смеются"
22.55 Т/с "Марш Турецкого. Новое назначение"
00.00 "ВЕСТИ+"
00.20 "Без галстука"
00.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
01.05 "Народный артист"
01.20 Х/ф "Фуфель"
03.25 "Кинескоп"
04.10 "Дорожный патруль"
04.25 Т/с "Ангелы Чарли"
05.10 Т/с "Команда спасения 77"

СТС - БАЙКАЛ

07.00 Т/с "Приключения черного мустаха"

07.30 Программа мультфильмов
08.00 М/с "Приключения Вуди и его друзей"
08.30 Т/с "Друзья"
09.00 Т/с "Евламния Романова. Следствие ведет дилетант"
17.00 Т/с "Дорогая, я уменьшил детей"
18.00 Т/с "Друзья"
18.30 Т/с "Томми-оборотень"
19.00 Т/с "Зачарованные"
20.00 33 квадратных метра
20.30 Истории в деталях
21.00 Т/с "Евламния Романова. Следствие ведет дилетант"
22.00 Х/ф "Телхранители против сил тьмы"
00.00 Т/с "Секс в большом городе"
00.40 Детали
01.10 Т/с "Энтерпрайз"

НТВ

07.00 Утро на НТВ
09.55 Т/с "Черный ворон"
11.00 "Сегодня утром"
11.25 "Куликарный поединок. Кумиры эстрады"
12.20 "Страна советов"
13.00 "Сегодня"
13.35 Детектив "Разорванный круг"
15.35 "По праву"
16.00 "Сегодня"
16.35 "Седина в бороду - бес в ребро". "Принцип домино"
18.00 "Сегодня"
18.30 Т/с "Кодекс чести"
19.35 "Чистосердечное признание"
20.00 "Сегодня"
20.40 Т/с "Улицы разбитых фонарей-4. Морские волки"
21.50 Т/с "Черный ворон"
23.00 "Сегодня"
23.40 "Красная стрела"
23.55 Т/с "Клиент всегда мертв"
01.05 Т/с "Улицы разбитых фонарей-4"
02.20 "Сегодня"
02.50 Гордон

ТИВИКОМ

07.50 "Лоск"
08.00 М/с "Коты-самураи"
08.25 Т/с "Пауэр рейнджеры, или Могучие рейнджеры"

09.00 "Близнецы судьбы"
09.25 "Классика юмора"
10.30 "24"
10.50 Т/с "Малкольм в посреднике"
11.20 Х/ф "28 дней"
13.35 "Дикая планета"
14.00 Т/с "Истинная любовь"
14.55 "Такая профессия"
15.30 "24". "Лоск"
15.50 Т/с "NEXT"
17.00 М/с "Супершоу братьев Марио"
17.25 Т/с "Пауэр рейнджеры, или Могучие рейнджеры"
17.50 М/с "Маска"
18.20 Х/ф "Семнадцать мгновений весны"
19.55 "Лоск"
20.05 "Музыкальные поздравления"
20.30 24
20.55 М/с "Симпсоны"
21.20 Т/с "Next"
22.30 "24". "Лоск"
23.05 Боевик "Охота на террориста"
01.20 "24"

АРИГ УС

07.30 "Восточный экспресс"
07.55 "Глобальные новости"
08.00 М/с "Ну, погоди!"
08.15 М/с "Ох уж эти детки"
08.40 М/с "Дикая семейка Торнберри"
09.00 М/с "Эй, Арнольд"
09.30 "Восточный экспресс"
09.50 Формула успеха. Жизнь без риска
10.00 Завтрак с Дискавери
11.00 Х/ф "Убийственно красива"
13.15 М/с "Ох уж эти детки"
13.40 М/с "Котопес"
14.05 Т/с "Комиссар Шимански"
17.00 Т/с "Новая жертва"
18.00 Победоносный голос верующего
18.30 М/с "Губка Боб Квадратные штаны"
18.55 Формула успеха
19.00 "Время денег"
20.00 "Будни"
20.30 Восточный экспресс
21.00 "Окна"
22.00 "Дом"
23.00 Х/ф "Мысли, полные желаний". Жизнь без риска
01.05 Т/с "Первая волна"

• ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ • 21-62-62 • ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ •

Четверг, 9

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

07.00 "Доброе утро"
09.00 Новости
09.05 Т/с "Земля любви, земля надежды"
10.00 Новости
10.05 "Спецназ"
11.20 Х/ф "Огнем и мечом"
12.40 Дисней-клуб: "Базз и его команда"
13.00 Новости
13.20 "Город женщин"
14.00 Смехопанорама
14.30 Х/ф "Без права на провал"
16.00 Новости
16.20 "Фабрика звезд-3"
16.40 "Ералаш"
17.00 Т/с "Берег мечты"
18.00 "Большая стирка"
19.00 Новости
19.20 Простое смех!
19.50 Т/с "Земля любви, земля надежды"
20.50 Т/с "Убойная сила: Последний причал"
22.00 Время
22.30 "Спецназ"
23.40 "Человек и закон"
00.30 "Время"
00.50 Теория невероятности. "Телепатия"
01.20 "Русский экстрим"
01.50 "Фабрика звезд-3"
02.10 Боевик "Принесите мне голову Альфреда Гарсиа"

РОССИЯ

06.00 "Доброе утро, Россия!"
06.10, 06.45, 07.15, 07.45, 08.15, 08.45, 09.10 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
09.45 Т/с "Каменская-3. Когда боги смеются"
10.50 "Комната смеха"
11.45 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
12.00 ВЕСТИ
12.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ

12.50 "Короткое замыкание"
13.50 Т/с "Марш Турецкого. Новое назначение"
14.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
15.00 ВЕСТИ
15.10 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
15.30 "Что хочет женщина"
16.30 Т/с "Леди Бомж"
17.25 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
17.40 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
18.00 ВЕСТИ
18.10 Т/с "Бандитский Петербург"
19.10 Т/с "Ундина"
20.00 Т/с "Комиссар Рекс"
21.00 ВЕСТИ
21.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
21.50 "Спокойной ночи, малыши!"
21.55 Т/с "Каменская-3. Когда боги смеются"
22.55 Т/с "Марш Турецкого. Новое назначение"
00.00 "ВЕСТИ+"
00.20 "Исторические хроники"
01.15 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
01.30 "Народный артист"
01.40 Х/ф "Ничья земля"
03.40 "Дорожный патруль"
04.00 Т/с "Ангелы Чарли"
04.55 Т/с "Команда спасения 77"
05.45 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ

СТС - БАЙКАЛ

07.00 Т/с "Приключения черного мустаха"
07.30 Программа мультфильмов
08.00 М/с "Приключения Вуди и его друзей"
08.30 Т/с "Друзья"
09.00 Т/с "Евламния Романова. Следствие ведет дилетант"
17.00 Т/с "Дорогая, я уменьшил детей"
18.00 Т/с "Друзья"
18.30 Т/с "Томми-оборотень"
19.00 Т/с "Зачарованные"
20.00 33 квадратных метра
20.30 Истории в деталях
21.00 Т/с "Евламния Романова. Следствие ведет дилетант"
22.00 Х/ф "Герой-любовник"
00.00 Т/с "Секс в большом городе"
00.40 Детали
01.10 Т/с "Энтерпрайз"

НТВ

07.00 Утро на НТВ
09.50 Т/с "Черный ворон"
11.00 "Сегодня утром"
11.25 "Квартирный вопрос. Тропический бум"
12.15 "Страна советов"
13.00 "Сегодня"
13.35 Х/ф "Вдовы"
15.35 "По праву"
16.00 "Сегодня"
16.35 "Если любишь - простишь?". "Принцип домино"
18.00 "Сегодня"

БГТРК

18.30 Бамбаахай
18.40 "Тайзан"
19.00 Твой шанс. Прямой эфир
19.10 Мунхэ зула

НТВ

19.35 "Билет на северный полюс". Профессия - репортер
20.00 "Сегодня"
20.40 Т/с "Улицы разбитых фонарей-4. Стрингиз по-тайски"
21.50 Т/с "Черный ворон"
23.00 "Сегодня"
23.40 "Красная стрела"
23.50 "К барьеру!"
01.05 Т/с "Улицы разбитых фонарей-4"
02.15 "Сегодня"
02.50 Гордон
03.50 Т/с "За гранью возможного"

ТИВИКОМ

07.50 "Лоск"
08.00 М/с "Коты-самураи"
08.25 Т/с "Пауэр рейнджеры, или Могучие рейнджеры"
08.50 М/с "Близнецы судьбы"
09.20 Т/с "Дружная семейка"
10.30 "24"
10.50 Т/с "Малкольм в посреднике"
11.20 Х/ф "Охота на террориста"
13.20 "Дикая планета"
14.00 Т/с "Истинная любовь"
14.55 "Все для тебя"
15.30 "24". "Лоск"
15.50 Т/с "Next"
17.00 М/с "Супершоу братьев Марио"

17.25 Т/с "Пауэр рейнджеры, или Могучие рейнджеры"
17.50 М/с "Маска"
18.15 Х/ф "Семнадцать мгновений весны"
19.55 "Лоск"
20.05 Музыкальные поздравления
20.20 "Радар-спорт"
20.55 М/с "Симпсоны"
21.20 Т/с "Next"
22.30 "Календарь работ от А. Кушнера"
23.00 "Лоск"
23.05 Комедия "Мужской стриптиз"
01.10 "24"

АРИГ УС

07.30 "Восточный экспресс"
07.55 "Глобальные новости"
08.00 М/с "Ну, погоди!"
08.15 М/с "Ох уж эти детки"

08.40 М/с "Дикая семейка Торнберри"
09.00 М/с "Эй, Арнольд"
09.30 "Восточный экспресс"
09.50 Формула успеха. Жизнь без риска
10.00 Завтрак с Дискавери
11.05 Х/ф "Мысли, полные желаний"
13.15 М/с "Ох уж эти детки"
13.40 М/с "Котопес"
14.05 Т/с "Комиссар Шимански"
17.00 Т/с "Новая жертва"
18.00 Победоносный голос верующего
18.30 М/с "Губка Боб Квадратные штаны"
19.00 "Запретная зона"
20.00 Т/с "Графиня де Монсоро"
20.30 "Восточный экспресс"
20.50 Формула успеха
21.00 "Окна"
22.00 "Дом"
23.00 "Дай мне немного правды"
00.05 Т/с "Первая волна"
01.00 Х/ф "В погоне за Эми"

БУРЯТГАЗ
Предлагает услуги населению

Продажа и установка
• Газовые плиты в большом ассортименте
1-2-3-4-конфорочные.
• Бытовые баллоны 5-12-27-50 л.
• Заправка баллонов.

Гарантированная экономия семейного бюджета - до 500 руб/мес.
г. Улан-Удэ, ул. Гурульбинская, 21,
тел.: (3012) 22-43-77, 22-50-22, 22-44-11.

Пятница, 10

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

07.00 "Доброе утро"
09.00 Новости
09.10 Т/с "Земля любви, земля надежды"
10.00 Новости
10.20 "Спецназ"
11.30 "Огонь и меч". Закл. серия
12.40 Т/с "Твинисы"
13.00 Новости
13.20 "Город женщин"
14.20 Комедия "Женщина в красном"
16.00 Новости
16.20 "Фабрика звезд-3"
16.40 "Ералаш"
17.00 Т/с "Берег мечты"
18.00 "Большая стирка"
19.00 Новости
19.30 Док. детектив. "Охота на ученых"
20.00 "Основной инстинкт"
20.50 "Поле чудес"
22.00 Время
22.30 "Фабрика звезд-3"
23.50 Что? Где? Когда?
01.10 Боевик "Вирус"
03.00 Х/ф "Большой побег"

РОССИЯ

06.00 "Доброе утро, Россия!"
06.10, 06.45, 07.15, 07.45, 08.15, 08.45, 09.10 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
09.45 Т/с "Каменская-3. Когда боги смеются"
10.50 "Аншлаг"
11.45 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
12.00 ВЕСТИ
12.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
12.50 "Муусульмане"
13.00 "Вся Россия"
13.15 "Москва-Минск"
13.30 "Колоссальное хозяйство"
13.50 Т/с "Марш Турецкого. Новое назначение"
14.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
15.00 ВЕСТИ

15.10 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
15.30 "Комната смеха"
16.30 "Охота на "лис". История одного предательства"
17.25 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
17.40 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
18.00 ВЕСТИ
18.10 "В поисках приключений"
19.10 Т/с "Ундина"
20.05 "Вторая половина"
21.00 ВЕСТИ
21.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
21.50 "Спокойной ночи, малыши!"
21.55 "Народный артист"
22.50 "Юрмалина - 2003"
00.35 Результаты голосования - "Народный артист - Ваш выбор!"
00.50 Триллер "Кома"
03.05 "Дорожный патруль"
03.20 "Горячая десятка"
04.15 Т/с "Ангелы Чарли"
05.10 Т/с "Команда спасения 77"
05.55 "Евроныос"

СТС - «БАЙКАЛ»

07.00 Т/с "Приключения черного мустанга"
07.30 Программа мультфильмов
08.00 М/с "Приключения Вуди и его друзей"
08.30 Т/с "Друзья"
09.00 Т/с "Евлампия Романова. Следствие ведет дилетант"
17.00 Т/с "Дорогая, я уменьшил детей"
18.00 Т/с "Друзья"
18.30 Т/с "Томми-оборотень"
19.00 Т/с "Зачарованные"
20.00 33 квадратных метра
20.30 История в деталях
21.00 Т/с "Евлампия Романова. Следствие ведет дилетант"
22.00 Х/ф "Враг государства"
00.50 Детали
01.20 Х/ф "Ядовитый плющ"

НТВ

07.00 Утро на НТВ
09.55 Т/с "Черный ворон"
11.00 "Сегодня утром"
11.25 "Фактор страха"
12.20 "Страна советов"

13.00 "Сегодня"
13.35 Х/ф "Старик-разбойник"
15.35 "По праву"
16.00 "Сегодня"
16.35 "Наши зрители - кто они?"
"Принцип домино"
18.00 "Сегодня"

БГТРК

18.30 "Духи". Обзор газеты "Буряад үнэн"
18.40 Улгур
18.50 Будьте здоровы
19.10 "Уянгын шүрү"

НТВ

19.25 "Один день за кулисами НТВ"
20.00 "Сегодня"
20.30 "Свобода слова"
21.45 Боевик "Умри, но не сейчас"
00.25 Х/ф "8 женщин"
02.35 Х/ф "Филин и кошечка"
04.40 Т/с "За гранью возможного"

ТИВИКОМ

07.20 "Лоск"
07.30 Радар-спорт
08.00 М/с "Коты-самураи"
08.20 Т/с "Пауэр рейнджер, или Могучие рейнджеры"
08.50 М/с "Близнецы судьбы"
09.20 Т/с "Дружная семейка"
10.30 "24"
10.50 Т/с "Малкольм в посреднике"
11.20 Комедия "Мужской стриптиз"
13.25 "Дикая планета"
14.00 Т/с "Истинная любовь"
14.55 "Мировые розыгрыши"
15.30 Календарь работ от А. Кушнарера "Лоск"
15.50 Т/с "Next"
17.00 М/с "Суперпоу братьев Марио"
17.25 Т/с "Пауэр рейнджеры, или Могучие рейнджеры"
17.50 М/с "Маска"
18.20 Х/ф "Семнадцать мгновений весны"
19.55 "Лоск"
20.05 "Музыкальные поздравления"
20.30 "24"
20.45 "Сатурн-REN-TV". Новости футбола
20.55 М/с "Дятлов's"
21.20 Т/с "Next-2"

ФАБРИКА МЕБЕЛИ

Для дома:
стенки, кухни, шкафы платяные, шкафы для книг, столы кухонные, письменные, комоды, кровати, тумбы, плд телевизор и радиоаппаратуру, диваны, кровати.

Для офиса:
столы руководителя, шкафы для книг, компьютерные столы, модули, стеллажи.

Для кафе:
столы, скамьи из массива сосны, бар-стойки, витрины - горки. Любых размеров и конфигураций, в том числе по эскизам заказчика.

Адрес: ул. Ключевская, 21, тел: 43-28-37

22.30 "24". "Лоск"
23.05 Х/ф "Огненный смерч"
01.20 "24"
01.40 Х/ф "Эммануэль в Венеции"

Ариг Ус

07.30 "Восточный экспресс"
07.55 "Глобальные новости"
08.00 М/ф "Ну, погоди!"
08.15 М/с "Ох уж эти детки"
08.40 М/с "Дикая семейка Торнберри"
09.00 М/с "Эй, Арнольд"
09.30 "Восточный экспресс"
09.50 Формула успеха. Жизнь без риска
10.00 Завтрак с Дискавери

11.05 Х/ф "В погоне за Эми"
13.15 М/с "Ох уж эти детки"
13.40 М/с "Котопес"
14.05 Т/с "Инспектор Шимански"
17.00 Т/с "Новая жертва"
18.00 Победоносный голос верующего
18.30 М/с "Губка Боб Квадратные штаны"
19.00 "Бремя денег"
20.00 Т/с "Графиня де Монсоро"
20.30 "Восточный экспресс"
20.50 Формула успеха
21.00 "Окна"
22.00 "Дом"
23.00 Х/ф "Парашка-миллионер"
01.05 Т/с "Первая волна"

ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ • 21-62-62 • ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ

Суббота, 11

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

07.00 Новости
07.10 Х/ф "Гордость и страсть". 1-я серия
08.20 "Шутка за шуткой"
09.00 Т/с "Твинисы"
09.20 Играй, гармонь любимая!
10.00 Слово пастыря
10.10 Здоровье
11.00 Новости
11.10 "Смак"
11.30 "Последний герой: Исполнение желаний"
12.30 "Клонирование. Правда и ложь"
13.00 Новости
13.10 История с географией. "Невероятные приключения Жюль Верна"
14.10 Спасатели. Экстренный вызов
14.40 "Путешествия натуралиста"
15.15 Дисней-клуб: "Геркулес"
15.50 Умницы и умники
16.30 Искатели. "Атлантида" на берегах Днепра"
17.00 Комедия "Жандарм в Нью-Йорке"
18.30 "Русские витязи. Возрождение"
19.00 Новости
19.10 Боевик "Дом у дороги"
21.00 "Последний герой". "Концепция"
22.00 "Земля"
22.20 "Золотой Граммофон"
23.20 "Шутка за шуткой"
00.20 Футбол. Сб. России - Сб. Грузии
02.20 Боевик "Глаза змеи"

РОССИЯ

06.50 Х/ф "Сегодня - новый аттракцион"
08.20 Т/с "Дракоша и компания"
08.45 "Золотой ключик"
09.05 "Русское лото"
09.35 М/с "Том и Джерри"
09.50 "Большая перемена"
10.15 "Ха"
10.30 Результаты голосования - "Народный артист - Ваш выбор!"

10.45 "Утренняя почта"
11.20 "Не скуЧАЙ!"
12.20 "Сам себе режиссер"
13.15 "Крутой маршрут"
14.15 "Клуб сенаторов"
15.00 ВЕСТИ
15.20 Комедия "Королева бензоконки"
16.50 "Ха"
17.00 В песне - душа народа
17.15 Зеленая черепаха
17.30 Курьер
17.35 "Шепот земли и молчание неба". Маэстро Д. Линховини
17.55 Буряад орон
18.20 Здравница Сибири - курорт "Аршан"
18.35 Гороскоп
18.40 Примите поздравления
19.00 "Праздничное шоу Валентина Юдашкина"
21.00 ВЕСТИ
21.25 "Зеркало"
21.50 "Честный детектив"
22.20 "Аншлаг"
23.20 Х/ф "Привидение"
01.50 Триллер "Пункт назначения"
03.45 Чемпионат мира по автогонкам "Формула-1"
05.00 Т/с "Клоун"
05.55 "Евроныос"

СТС - «БАЙКАЛ»

12.00 Утро с Киркоровым
13.00 Т/с "Динотопия"
14.00 Х/ф "Клуб индюков"
16.00 Скрытая камера
17.00 О.С.П.-студия
18.00 История в деталях
18.30 Скрытая камера
19.05 Х/ф "Враг государства"
22.00 Х/ф "Ниндзя из Беверли-Хиллз"
00.15 Х/ф "Попался, или Шпионские игры"

НТВ

07.45 Комедия "Счастливый рейс"
09.00 "Сегодня"
09.20 "Улица Сезам"
09.45 "Та-ра-рам!"
09.55 "Без рецепта"
10.25 "Один день за кулисами НТВ"

11.05 "Кулинарный поединок. Яков Бранд - Юлия Бордовских"
12.00 "Квартирный вопрос. В стиле домино"
12.55 Спорт "Лотто 6 из 49"
13.00 "Сегодня"
13.20 "Дикий мир"
14.05 Комедия "Бетховен"
15.50 Вкусные истории
16.00 Своя игра
17.00 "Сегодня"
17.20 "Женский взгляд"
17.55 Т/с "Коллекция Даниэлы Стил. Больше любви не бывает", 1 серия
19.05 "НТВ. Автопортрет", 1-я часть
20.00 "Личный вклад"
20.45 "НТВ. Автопортрет"
21.40 "10 лет НТВ". Праздничный концерт
23.45 "Про это"
00.10 Х/ф "Мата Хари"
02.15 Т/с "За гранью возможного"

ТИВИКОМ

08.00 Календарь работ от А. Кушнарера
08.20 "Лоск"
08.30 "Дикая планета"
09.25 М/с "Хитклиф"
09.50 М/с "Суперпорошок"
10.15 М/с "Битлборги"
10.35 М/с "Симпсоны"

11.30 М/с "Дятлов's"
12.05 "Очевидец"
12.40 Х/ф "Десятое королевство"
13.50 Д/ф "Сказки про Хаммера"
14.30 "24". "Лоск"
14.50 Х/ф "Профессионал".
17.05 "Музыкальные поздравления"
18.05 "Все для тебя"
18.35 "Классика юмора"
18.45 Т/с "Главные роли"
20.00 Х/ф "Инопланетяне среди нас"
21.00 "Неделя"
21.55 Т/с "Бес в ребро"
22.30 М/с "Дятлов's"
23.00 Х/ф "Истребители привидений"
01.20 "24"
01.40 Х/ф "Иллюмината"

Ариг Ус

07.50 Восточный экспресс
08.15 "Неизвестная планета"
08.40 Т/с "Тайны четырех преступлений"
09.40 Комедия "Моя родня"
10.05 Восточный экспресс
10.30 Формула успеха
10.40 Шоу Бинни Хилла
11.00 Завтрак с Дискавери
12.00 Т/с "Первая волна"
12.55 Наши песни
13.00 Х/ф "Парашка-миллионер"
15.05 Шоу Бинни Хилла

15.25 "Фигли-мигли"
15.55 "Каламбур"
16.30 Т/с "Женские шалости"
17.00 "Всемирная история живописи". "Революция"
17.30 "Жизнь в слове"
18.00 Комедия "Саша плюс Манша"
18.30 "Музыкальный подарок"
19.00 Запретная зона
20.00 Микс фант: бон без правил
20.30 Т/с "Графиня де Монсоро"
21.00 "На ночь глядя"
21.50 Формула успеха
22.00 "Дом"
23.00 Х/ф "Восемь с половиной долларов"
01.10 Москва: инструкция по применению

Отдельный батальон патрульно-постовой службы милиции МВД РФ приглашает на работу молодых людей в возрасте до 35 лет, рост 170, отслуживших в РА, с образованием не ниже среднего, на должности милиционера, милиционера-водителя, милиционера-кинолога, патрульно-постовой службы милиции. Стрелка, 502 км (административное здание ЖБИ). Тел.: 44-30-02, 44-33-47, 44-33-56 (абн. 5).

КУПЛЮ
строительный лес Гост 12235-74, длиной 4,05-6,05 м. диаметром 10-20 см. по цене 500-700 руб., а также свежеспиленный лес Гост 22296-89, без червоточины, кривизны, обугленности, диаметром 10-20 см, длиной 4,05 - 6,05 м. по цене 350 руб.
Приглашаем к сотрудничеству предприятия и частных лиц. Обращаться в товарный двор железнодорожной станции Тальцы. Тел.: 63-70-89, пейджер 045-1717.

Современное лечение алкоголизма, табакокурения, прерывание запоев. Поликлиника №2 (бывшая № 4). Ост. Саяны, Бульвар Карла Маркса, 12 Ежедневно: 18 - 20, суббота: 13 - 16, воскресенье: 9 - 12.

Купим кедровый орех. Дорого. Тел.: 44-05-39, 64-18-50.

КАМСТРОМ

ШИФЕР:
7 - волн. - 70 р.
6 - волн. - 57 р.
5 - волн. - 48 р.
4 - волн. - 38 р.
крашенный - 150 р

ЦЕМЕНТ (тихвинский)
М - 400 (50 кг) - 84 р.
М - 400 (25 кг) - 42 р.

ЦЕМЕНТ (ангарский)
М - 400 (50 кг) - 84 р.
Рубероид - 175 р.

ДВП - извоз
ДСП - плакатовый
Стекло, штакетный фанера, клей, электроды

Пакля

ул. Кропоткина, 44/45, Западная развязка
45-44-32, 45-44-33

Воскресенье, 12

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

07.00 Новости
07.10 X/f "Гордость и страсть"
08.20 "Шутка за шуткой"
09.00 T/c "Твинисы"
09.20 Армейский магазин
09.50 Дисней-клуб: "Легенда о Тарзане"
10.10 "В мире животных"
11.00 Новости
11.10 "Непугуемые заметки"
11.30 Пока все дома
12.10 Дог-шоу
13.00 Новости
13.10 "Дачники"
14.10 Смехонаiorама
14.40 Юрий Сенкевич. "Если завтра на Марс"
15.15 Дисней-клуб: "Мининый дом"
15.40 "Большие родители". В. Шукшин
16.10 Концерт к Дню работников сельского хозяйства
18.00 "Прогулки с пещерным человеком". "Живая природа"
19.00 Времена
20.10 "Ералаш"
20.20 X/f "Дети шпионов"
22.00 Времена
22.40 Боевик "Патруль времени"
00.40 Бокс. Роман Кармазин - Дэвид Уокер
01.40 X/f "Волна страсти"
03.30 Реальная музыка

РОССИЯ

07.00 X/f "Осенний подарок фей"
08.10 T/c "Дракоша и компания"
08.35 "Мир на грани"
09.00 "Военная программа"
09.20 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
10.00 "ТВ Бинго шоу"
10.25 X/f "Кто боится Вирджинии Вульф?"
12.25 "Городок"
12.55 "Сто к одному"
13.50 Семен Альтов "Игра слов"
14.15 "Парламентский час"
15.00 ВЕСТИ
15.20 Комедия "Вооружен и опасен"
17.10 "Форт Боярд"

"Радио Бурятии - радио для всех!"

Тел.: 21-41-84.

Бурятское радио

с 6 по 12 октября 2003 г.

6, понедельник

6.10 Радиожурнал "ЗЕМЛЯ РОДНАЯ".
6.37 6.45 ОБЪЯВЛЕНИЯ.
6.45 7.00 Передача "БУДЕМ ЗДОРОВЫ".
7.10 - СПРАВКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА.
7.20 "АНФАС": Комплексная проверка Госторгинспекцией предприятий торговли и общественного питания Баргузинского района.
7.40 8.00 Радиостудия "БРАКАН".
13.00 13.10- ДНЕВНОЙ ВЫПУСК НОВОСТЕЙ.
19.10 - Респ. известия на бур. языке.
19.27- Объявления.
19.30 - Респ. известия на рус. языке.
19.45 20.00 "У микрофона- учитель".

7, вторник

6.10 7.00 Программа "УТРО БУРЯТИИ".
7.10 - НОВОСТИ, СПРАВКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА.
7.30 - "КРУГЛЫЙ СТОЛ".
7.45 8.00 Передача "ОРЬЕЛ" - "ВЕРШИНА" с участием шахматистов и их тренеров.
13.00 - 13.10- ДНЕВНОЙ ВЫПУСК НОВОСТЕЙ.
19.10 - Респ. известия на бур. языке.
19.27 - Объявления.
19.30 Респ. известия на рус. языке.
19.45 20.00 "РАДИОБИБЛИОТЕКА". Стихи Д. Дамбаева.

8, среда

6.10 7.00 Программа "УТРО БУРЯТИИ".
7.10 - НОВОСТИ, СПРАВКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА.
7.30 Программа "ВЫБОР".
7.45 8.00 "ТООНТО НЮТАГ".
13.00 - 13.10- ДНЕВНОЙ ВЫПУСК НОВОСТЕЙ.
19.10 Респ. известия на бур. яз.
19.27 - ОБЪЯВЛЕНИЯ.
19.30 Респ. известия на рус. языке.
19.45 20.00 - АКТУАЛЬНОЕ ИНТЕРВЬЮ на бур. яз.

9, четверг

6.10 7.00 Программа "УТРО БУРЯТИИ".

18.50 "Театр+ТВ"
20.50 "В "Городке"
21.00 ВЕСТИ НЕДЕЛИ
22.00 "Специальный корреспондент"
22.25 X/f "Сфера"
01.05 X/f "Кокани"
03.10 Чемпионат мира по автогонкам "Формула-1"
05.15 T/c "Семь дней"

СТС - «БАЙКАЛ»

12.00 Утро с Киркоровым
13.00 О.С.П.-студия
13.45 X/f "Ниндзя из Беверли-Хиллз"
16.00 Скрытая камера
17.00 "Кресло"
18.00 Истории в деталях
18.30 "Улицы разбитых фонарей", "Ищу работу с риском"
19.35 "Муз-ТВ-2003"
22.00 X/f "Очень страшное кино-2"
23.45 "Супер!"
00.45 X/f "Форт Саган"

НТВ

07.45 Боевик "Умри, но не сейчас"
08.50 "Лотерея АВТОВАЗ"
09.00 "Сегодня"
09.20 Боевик "Умри, но не сейчас"
10.20 Лотерея "Шар удачи"
10.30 "Едим дома"
11.10 "Растительная жизнь"
11.45 "Военное дело"
12.20 "Апельсиновый сок"
12.55 Играем в "Кено"
13.00 "Сегодня"
13.20 "Все сразу!"
14.10 Комедия "Бетховен-2"
15.55 Вкусные истории
16.05 Своя игра
17.00 "Сегодня"

БГТРК

17.20 Примите поздравления НТВ
18.15 T/c "Коллекция Даниэлы Стил. Большой любви не бывает"
19.20 X/f "Война Харга"
22.00 "Намедни"
23.30 "Фактор страха"
00.25 X/f "Декамерон"
02.40 "Журнал лиги чемпионов"

Тивиком

08.00 "Лоск"
08.15 Календарь работ от А. Кушнарева
08.35 "Дикая планета": "Все о собаках"
09.25 M/c "Хитклиф"
10.00 M/c "Суперпоросенок"
10.25 M/c "Биллборги"
10.30 M/c "Симпсоны"
11.30 T/c "Вовочка-3"
12.10 "Мировые розыгрыши"
12.45 X/f "Десятое королевство"
13.55 "Военная тайна"
14.30 "24". "Лоск"
14.50 "1/52"
15.05 X/f "Приговоренный"
17.00 Муз. поздравления. "Лоск"
17.50 "Школьное ТВ"
18.15 "Лучшие шоу мира"
19.15 T/c "Главные роли"
20.15 X/f "Истребители привидений"
22.30 D/f "Сказки про Хаммера".
23.00 Боевик "Репликант"

Ариг Ус

08.00 Шоу Бетти Хилла
08.15 "Неизвестная планета"
08.40 T/c "Тайны четырех преступлений"
09.40 "С утра пораньше"
10.00 Формула успеха
10.05 "Фигли-мигли"
10.30 Каламбур
11.00 Завтрак с Дискавери: "Охотник на крокодилов"
12.00 Комедия "Саша плюс Маня"
12.30 Москва: инструкция по применению
13.05 X/f "Восемь с половиной долларов"
15.25 Фигли-мигли
15.55 Каламбур
16.25 T/c "Женские шалости"
17.00 Всемирная история живописи. "Отпечатки света"
17.30 "Благая весть"
18.00 X/f "Саша плюс Маня"
18.30 "Музыкальный подарок"
19.00 "Бремя денег"
20.00 "Шоу Бетти Хилла"
20.30 "Фигли-мигли"
21.00 Запретная зона
22.00 "Дом". Формула успеха
23.00 X/f "Не может быть"
01.10 "Микс фэйт: бон без правил"

БГТРК
ВАКАНСИИ
ТРЕБУЮТСЯ

Няня, домработница (желательно с медицинским образованием, возраст 45-55 лет). Тел.: 45-61-97, 63-63-23.
Бухгалтер-оператор. Тел.: 42-77-09.
Водитель. Тел.: 44-30-42.
Высокооплачиваемая работа. Тел.: 21-41-48.
Плотник. Тел.: 43-07-00, пейд. 045, аб. 1966.
Сторож и дворник. Тел.: 44-99-88.

УСЛУГИ

СУПЕРПОКУПКА. Тел.: 22-44-07. (Лин. 510).
Курсы страховых агентов и риэлторов с трудоустройством. (Лин. 16-806). Тел.: 45-82-36.

АВТО

ПРОДАЮ
Автобус "Газель", 2002 г.в. пробег 66000. Цена 220 тыс. руб. Тел.: 41-15-77 (Володу).
А/м "Нива-21213". Тел.: 21-88-23.
А/м "Мицубиси-Фузо" - 5 тонн, с крановой установкой - 3 тонны, 1994 г.в. Тел.: 25-26-15, 64-49-65.
А/м "КАМАЗ-4310" с прицепом. Тел.: 23-29-08.
А/м "ВАЗ-21099". Тел.: 22-90-20.
Срочно а/м "Хонда Civic Feriè", 1998 г.в. без прогона по России, цена 7000 у.е. Тел.: 21-88-14.
Срочно микроавтобус. Недорого. Возможен обмен. Тел.: 44-26-63.
Срочно м/а "Хундай-Грейс", в аварийном состоянии. Тел.: 65-22-24 (в любое время).
М/а "Беста" аварийный. Тел.: 43-79-07.
А/м "Волга-3110", 2000 г.в., топировка, сГУР, цвет "зеленый сад". 110 тыс. руб. Торг. Обр-ся: 045 аб. 5906.
Капитальный гараж за Акбэсом, железный гараж с местом по ул. Буйко, а/м "Москвич-412". Тел.: 37-18-23 (после 19.00).

РАЗНОЕ
А/м "БМВ", 1982 г.в. меняю на компьютер. Тел.: 42-10-37.
Продаю маршрут. Тел.: 41-21-26, 41-00-59.
Сдаю маршрут №41. Тел.: 37-56-08.

СУПЕРМАРКЕТ
РАЗНОЕ
КУПЛЮ
Железобетонные кольца (диаметр 1 м, 1.5 м). Тел.: 22-38-54 (после 19.00).
Пианино. Тел.: 43-36-98.
Шланг, d-100. Тел.: 43-36-98.
Динометр грузоподъемностью 5-10 тонн. Тел.: 28-04-74.

ПРОДАЮ
ККМ. Тел.: 21-70-61.
Пианино. Тел.: 26-30-32.

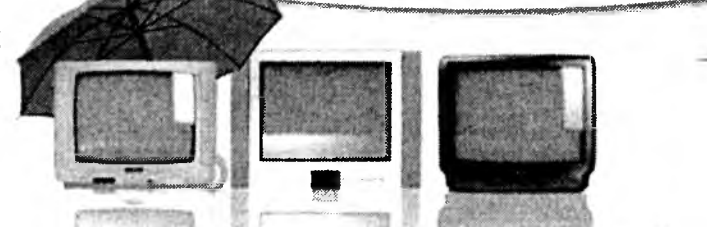
СОКОЛ

ВНИМАНИЕ!
ТОЛЬКО СЕЙЧАС!

Каждый покупатель телевизора СОКОЛ получит в подарок шикарный фирменный зонтик

esam Precision Абсолютная точность. Без погрешностей

АКЦИЯ "Осенний сюрприз"

www.sokol-tv.ru

Наш адрес: г.Улан-Удэ, ул. Гагарина, 35.
Тел.: 26-03-76. Магазин «Видео».

ВНИМАНИЕ!

Издательский дом «Буряад үнэн» и Торгово-промышленная компания «Сокол» проводят подписную кампанию на первое полугодие 2004 года на газеты «Бурятия» (ежедневная), «Бурятия-7» («толстушка»), «Буряад үнэн-Дүхэрэг», «Бизнес-Олзо», «Уран-үгэ», «Спорт-Тамир».

Призовой фонд - три цветных телевизора марки «Сокол». В розыгрыше призов можете принять участие вы, уважаемые наши читатели и подписчики, а также организации, предприятия, учреждения, районные узлы почтовой связи, сельскохозяйственные кооперативы.

Для участия в лотерее нужно прислать до 20 декабря копии подписных абонементов, договоров, соглашений по адресу: 670000, г.Улан-Удэ, ул.Каландаришвили, 23, Издательский дом «Буряад үнэн», тел.: 21-50-52, факс 21-54-54.

К сведению руководителей и бухгалтеров предприятий. Региональное отделение Фонда социального страхования РФ по РБ напоминает своим страхователям, что срок сдачи отчета за 9 месяцев 2003 г. начинается с 1 октября и заканчивается 15 октября, за нарушение срока предоставления отчетности в Фонд к страхователю применяются санкции согласно законодательным документам в виде штрафа в размере от 1000 до 5000 рублей.

Норковую шубу. Тел.: 42-29-18, 29-41-45.

НЕВЕСТЫ! Большой выбор СВАДЕБНЫХ ПЛАТЬЕВ от 2000 руб. до 4000 руб., с 42 по 56 размеры (возможен прокат). Тел.: 633-869.

Свинину, говядину, промзабой. Тел.: 45-66-28, 48-27-90 (холодильник); 45-38-36 (вечером).

Капитальный гараж с подвалом поселок на Авиазаовод. Тел.: 63-17-66. Мебель мягкая, мебель корпусная, торговое оборудование. Ул. Боевая, 6. Тел.: 45-99-97.

Пейджер "Бумеранг". Тел.: 22-91-73.

Пианино. Тел.: 43-36-98. ПЛАСТИКОВЫЕ ОКНА от обычных до бронированных на ЛЮБОЙ КОШЕЛЕК! Тел.: 26-08-43.

НЕДВИЖИМОСТЬ

ПРОДАЮ
Срочно продается 1-комнатная квартира ул. Бабушкина. Тел.: 26-98-26, 44-34-22 (вечером).

1-комнатную по ул. Лимонова. Тел.: 44-26-47.
1-комнатную квартиру в 20 кв. Тел.: 41-31-98.

2-комнатную квартиру. Тел.: 42-83-87.
2-комнатную квартиру (2 этаж) по ул. Ермаковского. Тел.: 22-31-84.

Дом с усадьбой по адресу: Иволгинский р-он, с. Кокорино, ул. Ф. Энгельса, 54.
Срочно 3-комнатную квартиру в 18 квартале. Тел.: 37-19-98, 23-03-73 (после 17.00).

3-комнатную благоустроенную квартиру (КПД, 5/5, теплая) в пос. Онохой плюс кап. гараж. Цена 330 тыс. руб. Тел.: 43-66-02.

Малосемейку по ул. Маяковская. Тел.: 42-90-45.
Продаю или меняю дом в

п.Солдатском (100 кв.м. санузел, ванна, авт. отопление), баню, гараж на 3-комнатную кв. Тел.: 37-33-51.

СНИМУ
Молодая семья снимет частный дом. Тел.: 21-70-74, 62-66-39.

КУПЛЮ
1-комнатную квартиру без посредников. Тел.: 44-42-55.

Срочно 3-комнатную квартиру по ул. Шумяцкого. Тел.: 42-32-25 (вечером).
Дачу (зимний вариант). Тел.: 26-28-09, 26-27-17.

Участок. Обр-ся: 040 аб. 93767.

СДАЮ
РАЗНОЕ

Установлю спутниковую антенну. Тел.: 21-24-58.

Утеряны документы Хамаганова Е.С. прошу вернуть за вознаграждение. Тел.: 44-42-55.

Утерян технический паспорт на а/м "Ския Спортреж", 1993 г.в. Вознаграждение. Тел.: 63-13-63.

Утеряны документы Пилипенко Ю.А. и Похолокова С.С. Прошу вернуть за вознаграждение. Тел.: 8 (240) 2-61-80.

Утеряны документы Рипп А.В. Вознаграждение. Тел.: 64-68-05.

Утеряна барсетка с документами Батоева М.Ц. Вознаграждение. Тел.: 42-31-69.

Утеряны тех.паспорт и водит. удостоверение на имя Цыбенова Бальжинны Балдановича прошу вернуть за вознаграждение. Адрес: Левый берег, пер. Иволгинский, 3.

СООБЩЕНИЯ
Уютное кафе "Лира" приглашает провести торжество, юбилей, банкеты (40 человек). Юбилеям - скидка! Тел.: 44-08-77.

Отдам котят. Тел.: 45-62-84.

Удхатай уулзалга

«ЭБ МОДОНОЙ НААДАН» - НАЙРАМДАЛАЙ БА НҮХЭСЭЛГЫН НАЙНДЭР

Шөвөө 1727 ондо ород, буряад болон монгол яхатанай хоорондох хани барисаае хүгжөөхын тула анха түрүүшынхнээ нимэ найндэр болоо нэн. Нэн түрүүн «Уулзалга», удаань «Наадан», харин мүнөө «Эб модондой наадан» гэхэн нэрэтэй байгаа. Хэды тингэбэшы хилын хажуугаар ажаһуудаг арад зонини нэгэ-дүүлэн нүхэсүүлхэ гэхэн удхатай нэгэшы алдаагүй.

Хилэ дээрэ ургажа байһан ой сооһоо нэгэ багахан модон отологдожо хубаагдаад, хадаг дээрэ хоёр тээшээ үгтэдэг бэлэй. Удаадахи уулзалгада тус модон нэгэдүүлэгдэдэг нэн.

Совет үедэ тус найр наадан мартагдаад байгаа. 1998 ондо манай Монголой хүршынхид энэ найндэры нэггэжэ, Турта хуурида эмхидхэ нэн. 1999 ондо Хэрэндэ, 2000 ондо Ахада, 2001 ондо Туртада «Эб модондой наадан» болоһон байна. Харин энэ жэл Эб найрамдалай наады Түнхэнэй аймагай түб Хэрэн хуурин үнгэрһэн амаралтын үдэрнүүдтэ угтажа абая.

байна. Нүүлэй үедэ маанадыс нүхэсэхэ гэжэ бурхан өөрөө заяагаа. Мүн Россин премьер-министр Михаил Касьяновай Улаан-Баатар хото ерэлгэ энэзонини гэршэлэ. Тинмэхэ «Эб модондой наадан» онсо хуури эзэлхэ ёһотой, - гэжэ Хүбсэгэлэй аймагай губернаторай орлогшо Нямасүрэн амаршалгын үгэ соогоо тэмдэглэ. Нямасүрэнэй хэлхэнэй ёһоор, Монгол ба Ород гүрэн доторой хилэ дээрэ таможини найнаар хүдэлхэ ёһотой. Мүн худалдаа наймаанай, экономикын талаар харилсаан замхаагүй. Бүхыгөөрөө нэгэнэй түлөө оролдоогүй наа, ямаршыс дүн гарахагүй гэжэ Нямасүрэн тэмдэглэ.

«Эб модондой нааданай» үедэ аяншалгын талаар «түхэрээн шэрээ» эмхидхэгдэ. Аяншалга Байгалай, Саяанай, Хүбсэгэлэй регионүүдта хүрэхэ ёһотой. Эндэхи аргагүй найхан байгаааа хаа-хаанааа хүн зон ержэ харахааргатай. Тинмэхэ тусхай бэлдэхэ хэгдэхэ болоно. Энэ талаар олон юумэн хэгдээгүй байна гэжэ эндэ хэлэгдэ.

Мон-Ханх уласхоорондын хилын харалгыс түргөөр эмхидхэхэ, координацино совет байгуулха, баримтата фильм буулгаха, аршаан булагтай газарнуудта рекреацино түбүүдыс хэхэ болон бусад талаар шидэхэбэри абтаа. Эб найрамдалай концертдэ

Хүн шүбүүд тамарна

Валентина Сайбанова - нааданай «Дангина»

Хүбсэгэлэй айлшан морин хуур дээрэ наадана

Монгол сайхан ороной хүбсэгэлэй аймаг, Буряад Республикын Түнхэнэй ба Ахын аймагууд эндэ уулзажа, найн-нэрлэхэ заншалтай. Саяан хадын ормойдо оршодог Түнхэнэй аймагуудай уларил найн заяагаа харуулжа, найр нааданай үгтэргэлдэ бүхыгөөрөө баялаг дулаан паратай үдэр тогтоо. Хэрэнэй түб стадиондой талмай дээрэ гурбан нэмы гэр бодогдожо, сугларһан таланууд эндэ баян тарган байһанаа харуулаа. Нэгэ үдэр болоһон энэ найндэр концертнэ ба спортын программаар баян байгаа.

Анха түрүүн табигдаһан ёһо аяншалаар Түнхэнэй аймагай толгойлогшо Николай Петухов, Ахын аймагай толгойлогшо Валерий Монголов ба Хүбсэгэлэй губернаторай орлогшо Нямасүрэн эб модоёо нэгэдүүлжэ, найрай эхилхыс гэршэлэ. Түнхэнэй аймагай түб Хэрэндэ, спортын ветеран Ким Дамбаев ба Хэрэнэй дунда хургуулийн 7-дохи классай хурагша Юра Хорёнов гэгшэд түрүүшынхнээ зохиогдоһон найрай туг үргэһэн байна.

Түүхэ соо арадуудай хоорондо нүхэсэлгын ушарнууд олон ха юм. Энэ найр нааданай манай түүхэдэ онсо хуури эзэлхэ ёһотой. Юуб гэхэдэ, эндэхи дэбисхэр дээрэ ажаһуудаг арадууд ходо нүхэсэжэ, бэс бэсэдэ туһалжа байдаг ехэ найн заншалтай. Урдандаа манай элнхсэг хулинсагууд энэ найрай үедэ худалдаа наймаа эмхидхэжэ, дуу хатар гүйсэдхэжэ, эрын гурбан наада үгтэргэжэ найндэрлэдэг нэн. Бүхы үри шэри хаагдааг бэлэй, - гэжэ Түнхэнэй аймагай

толгойлогшо Николай Петухов амаршалгын үгэнүүд соогоо хэлэһэн байна.

- Бидэ ингэжэ сугларжа байхадаа, саашадаа харилсалгатай яагаад хүгжөөхэбиди, хамта яагаад урагшаа дабшаха тухайгаа хэлсэнбиди. Түнхэнэй, Ахын ба Монголой зон одоошыс энэ найрай удха шапар ойлгобо ёһотой. Юуб гэхэдэ, найрнай наа дэлгэжэ байхыс харахада ямар баяртайб даа. Энэ хадаа ехэ найн заншал боложо

- Хоёр хүршэ ороной хилын хажуугаар ажаһуудаг арадай өөрынхээрэ ингэжэ нүхэсэжэ, найр наада дэлгэжэ байхыс харахада ямар баяртайб даа. Энэ хадаа ехэ найн заншал боложо

Ахын нэмы гэр соо

тус найрта хабаадаһан аймагуудай артистууд сугларгалшадые баярлуулаа. Шэхэ хужарлуулма дуунууд, нодо баярлуулма хатарнууд гүйсэдхэгдөө. Мүн Улаан-Үдэһөө ерлэн республиканска үндэһэтэй 1-дэхи лицей-интернат хургуулийн «Наран» ансамбль нэрэмэ алыга ташалган доро концерт наадааа харуулаа.

Регион хоорондын «Баатар», «Дангина» гэхэн конкурс олоной анхарал татаа. Өөр тухайгаа хоёрхэ, үрээл хэлэхэ, дуулаха, хатарха ба дангинанарта үдэшин плати харуулха гэхэн даабаринууд байгаа. Монголой түлөөлэгшэ Ганболт «Баатар» гэхэн конкурсдо 3-дахи хуури эзэлэ. Ахын аймагай Фёдор Габанов 2-дохи хуурида гараа. Түнхэнэй Вячеслав Цырендоржиев түрүүлжэ гараа. «Баатар» хадаа Далахай хууришаа уг гарбалтай юм. Мүнөө аймагай соёлой байшанда хүдэлжэ байдаг.

Мүрэнэй театрай жүжэгшэн Одохон «Дангина» конкурсдо гурбадахи хуурида гараһан байна. Түнхэнэй аймагай Анастасия Шойдкова шангай хоёрдохи хуури эзэлэ. Ахын Валентина Сайбанова «Дангын» нэрэ зэргэдэ хүртэжэ шадаа. Валентина Саяанай дунда хургуулида 9-дэхи класста

хурадаг. «Улаан-Үдэдэ республиканска конкурсдо хабаадаа. Тэндэ финалда ороогүйшыс наа, найнаар ябажа ерээб. Энэми мүнөө намда туһалаа», - гэжэ Валентина хэлэ. Үшөө бага наһанһаа дуулаха, хатарха дуратай басаганай энэ илаата гайхалгүй. «Ехэ найн найр байна. Түнхэнэй, Ахын, Монголой хүнүүдэй уулзажа, тапилсажа байхада, манай зүрхэ сэдхэхэдэ ехэ урма баяртай, гоё найхан ааб даа», - гэжэ Валентина Сайбанова тэмдэглэ.

Мори урилдаагаар, хур харбалгаар, барилдаагаар, хүнгэн атлетикээр, волейболоор мурсысөөнүүд болоһон байна. Барилдаанда Монголой бүхэ Сайнтогс абаргалаа. Ахын Оли Пронтеева ба Түнхэнэй Александр Томилон хур харбалгаар чемпионууд болоо. Эндэ абсолютна чемпионтой нэрэ зэргэдэ Сэлэнгын аймагта ажаһуудаг Түнхэнэ нотагай хүбүүн Эдуард Шобоев хүртөө. Ахын басагад волейбол нааданда шалгараа. Тэдэнэр Түнхэнэй аймагай нэгдэхэ командые 2:1 (23:25, 25:18, 15:13) гэхэн тоотойгоор илажа гараа.

Удаадахи «Эб модондой наадан» Ахада 2004 ондо болохоор хараалагдана. Борис БАЛДАНОВ. Авторай фото.

АЙЛШАДАА УГТАНАШ УРДАНАЙ ЗАНШАЛААР

Элбэг МАНЗАРОВ

Хүйһөөрөө холбоотой түрэл нотагаа Хүл дээрээ ябаһан лэ сагтаа Магтан, дуулан дурдахаб наһандаа, Мансылан үргэһэн эхэ нотагаа. Уг гарбалаймни үндэһэн хүдэлэн, Үе сагай үнгэрхыс наһуула. Хонгоодор угсаатанай моринойнь табжаганаан, Хазаар даран шуһан соомни харайна. Хэдэн мянгаад жэлнүүдыс гэршэлэн, Хана болоод Мундаргануудни түглынэ. Буурал толгой ухаа заһандаа, Боори, хүтэлнүүдни тобойн һундалдана. Хэнгэрэг сохонһондоо шуумар горхонди Хүнхинэн хадаһаань шууян урилдана. Аржагар-буржагар байшын шулууе Аймадан бүлүүдэн қёортоо ялалзуула.

Алим жэмэс, айраг тарагаараа Айлшадаа угтанаһ урданай заншалаараа, Мүнхэ ногоон шэлбэһэтэ модоороо, Магтаалда хүртэнэш орон дотороо.

Арга ехэтэй хүсэтэй аршаангуудаараа, Аргалжа зонини элүүрыс юрөөнш. Эм домтой жэнхэни ургамалнуудаараа, Эгээл баяннинь гэжэ нэрлэгдэнш.

Энэл даа минии Түнхэн нотаг, Эрдэни зэндэмэнтэй субад Саяан, Бурхан баабай Шаргай ноён, Бууса минии Хойтогол нотаг.

Бургаһан морин, бухал шэрэһэн Балшар бага наһанайм нүхэд, Аймаг соогоо аялгаараа алдаршаһан Алыга дулаан үүри үгэд.

Ажахыгаа алдаагүй адуу малтай Алхамуудын нэгэн арбагар бүхэнүүд, Түрэл нотагайм нүдэндөө галтай Тооронгүй сэбэр басагад, хүбүүд.

Ухаан түгэлдэр, урма зоригтой Урагшаа наһатай, ажалша бэрхэнүүд, Ушархалта хаанашыс Түнхэнэй хүнүүдыс, Урин үндэрнүүд хадын хүбүүдыс.

Бэлиг шадабаритай мэдээжэ бэшээшэдынь Буурал Саяан баабайтай юмэл.

Хүн түрэлтэнэй дуунай удха Хонгоодор, шошоологто хоноо юмэл.

Байгал далайн баруун тээ Байдал манай эндэ юм. Ерлэн зон магтан һөөргоо Ехэнхидэ нотагжахаа ердэг юм.

Хадаг барин урихал хээздээш, Хоймортоо оложо хуулгахал хуури. Дэлхэй дээрэ мэдээжэ болоһон Дэмбэрэлтэ Буряадайм хоёрдохи Швейцари.

Ээм түшэгтэй Түнхэнэйми зон, Эрдэни зэндэмэнтэй субад Саяан, Будда мүргэлтэй Шаргай ноён, Буланда мэдээжэ Буха ноён.

Арадуудай соёл, урданай

БАЯН СЭДЬХЭЛЭЭ БАРАНДА ХҮРГЭХЭ

«БАЙГАЛАЙ УУЛЗАЛГАНУУД» гэхэн уласхоорондын фестивальнаа, симпозиумһоо тэмдэглэлнүүд

ВСГАКИ-гай 304-дэхи кабинет соо тус фестивалда ерһэн хабаадагшад журналистнуудтай уулзажа, өөһэдынгөө ябуулжа байһан ажал тухай хөөржэ үгөө, асуудалнуудтань харюусаа.

- Бидэнтэй аша оролдолгоор Байгалай нангин дайдаһаа шэнэ болбосорол эхилхэ, соёл, искусство хүгжэхэ, урданайнай ёһо заншалнууд хэргэхэ ёһотой, гэжэ ВСГАКИ-гай ректор, Дээдэ хургуулийн МАН-ай академик, профессор Р.И. ПШЕНИЧНИКОВА энэ пресс-конференци дээрэ тэмдэглэе.

- Арадуудай хүгжэм, дуу, хатар дэлгэрүүлхэ үүргэтэй манай гүрэнэй дуу, хатарай «Забайкальские узоры» театр Шэтын областин захиргаанай дэмжэлгээр урданайнгаа ёһо заншалнуудтай, мүн мүнөө үеын эстрадын программатай хүн зонин танилсуулжа байһай. Тийхэдэ саашадаа Шэтын хойморой нотагуудта ажаһуудаг буядадуудайнгаа соёл хүгжөөхэ хүсэлтэйбди, - гэжэ Шэтын областин захиргаанай соёлой комитедэй түрүүлэгшэ Г.П. Сыроватка хөөрһэн байна.

Хэр зэргэ эвенкнүүдэй соёл хүгжөөхэ ямар ажал ябуулабта гэхэн асуудалнуудта харюусахадаа, «Чара тосхондо, бусад газарта эвенкнүүдэй түб байгуулжа, соёл, арадай ёһо гурим хүгжөөхэ хэрэгтэ горитой анхарал хандуулабди, мүнүг зөөри номоллобди», - гэжэ Галина Петровна харюусаа. «Лучи солнца» гэхэн хүүгэдэйнгээ ансамбльтай хамта урданай эпос, түргөөр дуугарха үгүүлэлнүүдэ, хатар, түбэнгийн хоолойгоор дуулаха дуунууды шагнаһадаа, харагшадтаа дурдханабди, хариин ороннуудта бэлигэ харуулабди», - гэжэ Саха-Яхадай Республикын эрдэм хуралсалай отличник Л.М. Егорова баясан мэдүүлбэ.

«Тувагай габыята артист Ондар Монгуш - оол гэгшын дэмжэлгээр «Девушки Тывы» гэхэн түбэнгийн хоолойгоор дууладаг басагаднай олон конкурснуудта илажа, арадай дуунууды гүйсэхдэнэ. Кызылдэ үнгэргэгдэһэн уласхоорондын III симпозиумдо, тийхэдэ Япондо, Польшодо, Финляндияда, Германида, Швейцарияда уран шадабария гэршэлэбди», - гэжэ ВСГАКИ анхан дүүргэһэн, Туваһаа ерһэн тус ансамблин уран найханай хүтэлбэрилэгшэ Чудуру хэлээ нэн.

Түбэнгийн хоолойгоор дууладаг Монголой эбэлэй (тэндэ 200 хүн тоологдоно) зүгһөө үгэ хэлһэн, Монголой гүрэнэй ансамблин гүйсэхдэхы директор Цэдэнаюш Тувагай, Алтайн, бусад хизаарай бэлигтэй артистнуудта бэлэгүүдэ үгэхэе абажа ерһэн тухайгаа мэдүүлэе.

Зүүн Сибирийн соёл, искусствын академитэй зохёохы харилсаатай байһан «Забайкальский самоцвет» гэхэн гүрэнэй оркестрэй хүтэлбэрилэгшэ Э.С. Маковский хөөрхэдөө, найхан Н. Будашкинай нэрэмжэтэ уласхоорондын II фестиваль (энэ фестиваль 20-дхи жэлээ эмхидхэгдэнэ) манай Шэтэдэ үнгэрөө гэжэ тэмдэглэе. «Манай оркестртэ 3 габыята артист, уласхоорондын

конкурсдо хабаадаһан 2 лауреат тоологдоно. Япондо, Солонгосто, Швейцарияда, Испанияда манай оркестрэйхид хабаадаһан габыятай. ЮНЕСКО-гой дали доро Солонгосто бэлигэ харуулабди. Тус фестивалда олон талаантай зон урган гарахань болтогой», - гэжэ Э.С.Маковский батадхаба.

Шэтын областин соёлой училищын багша Т.М. Зенкова үгэ хэлэжэ, хасаг, буряад арадуудай соёл хүгжөөхэ ехэ түсэбтэй, Укыр, Нынза нотагуудай үндэр наһатанай баян сэдхэл гэршэлһэн аман зохёол дэлгэрүүлхэ ажалтай байһанаа тэмдэглэе.

ЮНЕСКО-гой шийдхэбэрээр Бүхэдэлхэйн баялиг гүүлэһэн Тарбагатайн аймагай «Судьбинушка» гэхэн фольклорно ансамблин хүтэлбэрилэгшэ Г.Е.Чебунина, Москваһаа ерһэн РАН-ай славян хэлэ шэнжэлгын Институдай эрдэмтэ Л.Х.Гавришина, Омскһоо ерһэн Н.К. Козлова, ВСГАКИ-гай профессор В.А.Кургузов болон бусад энэ пресс-конференцидэ хабаадаа. «Булта ехэ ехэ гүрэнүүдтэл адляар соёлнай адли болохо ёһогүй (глобализация стран)», - гэжэ Владимир Лукич Кургузов онсолбо. Улаан-Удэ хотын мэргэ орлогшо М.А. Ян фестивалда ерһэн зоидо, журналистнуудта халуун амаршалга хүргөө, арад бүхэнэй баян сэдхэл, аман зохёол, соёл хүн зондо хүргэхэ, ерээдүйн үетэндэ үлөөхэ гээшэ тон шухала ажал гэжэ тэмдэглэе.

ТҮБЭНГИЙН ХООЛОЙГООРОО ТҮБИЕ ТОЙРОН...

Манай республикын Соёлой министрствын дэргэдэхи РЦНТ-гэй (директор - Россин соёлой габыята хүтэлбэрилэгшэ Н.Г.Донсоропова) зохёохы коллективэй хүтэлбэри доро «Дыхание Земли» гэжэ нэрлэгдэһэн, түбэнгийн хоолойгоор дуулаха искусствын уласхоорондын II фестивальда ерһэн бүлэг артистнууд - «Девушки Тывы» гэхэн фольклорно бүлэг, республикын габыята артист Ондар Монгуш-оол, Монголой «Улаан-Баатар» гэхэн бүлэг, Саха-Яхад Республикын урданай тойук гүйсэхдэхэ Ю.Поскачина, хомус дээрэ наададаг В. Стручкова, Яхадай хүгжэмэй училищын оюутад, ВСГАКИ-гай хүгжэмэй институтта хурадаг, багшадга зон, мүн түбэнгийн хоолойгоор дууладаг манай республикын уран бэлигтэн ВСГАКИ-гай оюутадтай уулзаа.

Тийхэдэ Х.Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын академическэ театр соо тус фестивалда хабаадагшадтай Гала-концерт үнгэргэгдэжэ, Алтайн, Буряад ороной, Тувагай, Саха-Яхадай, Монголой артистнууд хабаадажа, бэлиг шадабария харуулба. Монгол

Р.И. ПШЕНИЧНИКОВА

орондой Наранбаатар, Тувагай М.Ондар, «Девушки Тывы» ансамбль бусад артистнуудай номернууд халуун альга ташалгаар утгадхаба.

Дэлхэйн олон ороннуудта хоолойгоо баян арга боломжонууды харуулаһан монгол, тува артистнууд уран бэлигээрээ хубаалдажа байдаг юм. Нёдондо Туваһаа бэлигтэй багшанар, хургагшанар ерэжэ, олон шабинартай болоо. Эндэ РЦНТ-гэйхид ехэ оролдолго гаргаһан байна.

Тарбагатайн райондо, Тарбагатай тосхондо Шэтын «Живая старина» гэхэн ансамблинхид, Ивалгын райондо, Ивалгада «Лучи солнца» гэхэн хүүгэдэй ансамбль (Саха-Яхад), харин Буряадай Гүрэнэй филармонийн зал соо «Забайкальский самоцвет» гэхэн Гүрэнэй оркестр (Шэтэ) бэлиг шадабария гэршэлбэ.

Улаан-Удын хүгжэмэй училищид, Д.Аюшеевэй нэрэмжэтэ хүгжэмэй - гуманитарна лицейдэ, ВСГАКИ-да олон концертнууд болоо. Харин Н. Бестужевай нэрэмжэтэ театр соо фольклорно фестивалда ерһэн айлшадтай хабаадагшадтай Гала-концерт боложо, наринаар, эшхэрэн нагад, түбэнгээрээ дууладаг, гоё хубсаһатай Наранбаатар (Монгол орон), ород арадай дуунууды ханхинуулаһан, Россин габыята артист Аюша Данзанов, буряад дуу хангюурдаһан Батцэрэн (Монгол орон), бусад артистнууд олондо найшаагдаа.

Ород арадай олон янзын дуу, хатар гүйсэхдэхэн «Бадма Сэсэг» театр, «Судьбинушка», «Забавы» (Буряад орон), «Живая старина», «Забайкальские узоры» (Шэтэ), «Лучи солнца», «Девушки Тывы» ансамбльнууд харагшадтай үзэмжэдэ программнгаа эгээл гоё номернуудыг дурадхаа.

- «Олонхо» гэхэн эпос гүйсэхэжэ, Якутскада болоһон уласхоорондын фестивалда, хубаадабди, түргэн дуулан дууларжа хураабди, хомус дээрэ наададабди, арадай тойук гуримай урданай дуу гүйсэхдэхэнбди, - гэжэ «Лучи солнца» ансамблин эдир дуушад Шура Андреева, Юлия Спирина гэгшэд хөөрһэнэ.

«Би 18 жэл соо түбэнгийн хоолойгоор дуулаһаб, бүхы дэлхэйн ороннуудаар ябааб. Хөөмэй, сыгыт, каргараа, борбан гэхэн янза бүрийн гуримаар дууладабди. Олег Куулар, Дюгенмей Ондар гэгшэдтэ намайе дуулажа хургаһандань баяртайб, - гэжэ М. Ондар (Тува) хөөрбэ.

заншалнууд мартагдаха ёһогүй

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ
ХАРИЛСАА ЗОХЁОГОО

Эдэ үдэрнүүдтэ «Традиции и современность» гэхэн гар урлалыг выставкэ ВСГАКИ-гай 3-дахи дабхарай холл соо

нээгдэжэ, энэ академийн урлалыг факультеттэ хурадаг оюутандай бүтээлнүүд - модон, түмэр дээрэ һиилэхэн зүйлнүүд, элдэб арадай хүүхэддэйнүүд, уран зурагууд, мориной дэлхээр

нэхэн хибэсүүд эндэ харуулагдаа. Тус факультеттэ Россин болон республикын габыята уран зурааша, Пушкинай нэрэмжэтэ алтан медальда хүртэхэн бэлигтэй багша С.П. Ринчинова ударидадаг юм. Энэ факультеттэхай үшөө дахин, тон тодорхойгоор хөөрэхэбди.

«Монголхоо багшанар - декан Дашдаваа, Энэбшн, Ганццэг, номой сангай директорэй орлогшо Энхжаргал гэгшэд ерэжэ, эндэ хабаадаа. Саашадаашье арадайнгаа соёл хүгжөөхэ хүсэлтэйбди. Би өөрөө Чингис хаан тухай буряад арадай дуунуудаар симпозиум дээрэ элидхэл хээб», - гэжэ Батцэрэн хөөрөө.

Ленинэй үйлсөөр элдэб арадуудай хубсаһатай фестивалда хабаадагшад жагсаалда алхалан ябаа, Советүүдэй талмай дээрэ концерт харуулаа. Нүүлшын үдэрнүүдтэ Этнографическа музей соо, Байгал далайн эрьедэхи «Ослик» турбазада (ВСГАКИ) фольклористнууд талаан бэлигтэ гэршэлбэ. Дээдэ нургуулийн МАН-ай академик болоһон ВСГАКИ-гай профессор В.Ц.Найдаковае булта халуунаар амаршалаа. Энэ фестиваль дээрэ суута багшада академийг үнэмшэлгэ халуун алыга ташалган доро барюулагдаһан байна. Элдэб арадуудай хани барисаа батадхаһан фестивалин хабаадагшад симпозиумой түгэсхэлэй документ баталан абажа, саашадаашье арадуудай соёл, искусство хүгжөөхэ, залуу үетэндэ хүргэхэ зорилготой байһанаа дахинаа батадхаа.

ЭЛДЭБ ОЛОН ОРОННОО ЭРДЭМТЭД СУГЛАРЖА...

Сибирийн арадуудай заншалта искусство дэлгэрүүлхэ үүргэтэй соёлой дээдэ болон дунда нургуулийн мэргэжэлтэдэй нуралсалые, ажал хэрэг улам найжаруулха гэхэн гол зорилготой «Байгалай уулзалганууд» гэхэн фольклорой IV уласхоорондын фестивалин эрдэмэй симпозиум сентябрийн 25-да ВСГАКИ-да хүдэлмэриез ябуулжа эхилээ һэн.

Буря ёһололой үгэнүүдээр тус фестивалин эмхидхэлэй комитетэй түрүүлэгшэ, Дээдэ нургуулийн МАН-ай академик, профессор Р.И. Пшеничникова симпозиум нээжэ, холоһоо ерэн хүндэтэ эрдэмтэдэ президиумдэ уриба. Олон ороноуднаа - аяар холын Тайваньһаа, Малайзиһаа, Америкэхээ, Японһоо, Германиһаа, Монголһоо, Туваһаа, Саха-Яхадһаа, Москваһаа, Омскһоо, Шэтэнхэ айлшад бууһан байна.

Буряад Республикын Президентын зүгһөө соёлой министр В.Б. Прокопьев үгэ хэлэхэдээ, «Байгалай арюун найхан газар

дээрэ ерээд, «Байгалай уулзалганууд» гэжэ фольклорой IV уласхоорондын фестивалда булта хамтаран, хүсэл бодолоо нэгдүүлэн, уулзалгаяа бэхжүүлэн, ажалаа урагшатай ябуулхыень хүсэжэ, ургажа байһан залуу нурэгнай хэһэн хүдэлмэриетнай ходоодоо нанажа, сэгнэжэ ябаха, энэ һайндэрээр Та бүгэдэниие амаршалнабди. ВСГАКИ-гай багшанарай болон оюутандай энэ фестивалда гол хубитаяа оруулһаниинь аргагүй эхэ гээшэ, саашадаа улам хүгжэжэ, сэдхэлээ баяжуулжа байгты» гэжэ хэлэбэ.

Тэрэшэлэн Шэтын областиин соёлой габыята ажал ябуулагша Г.П. Сыроватка Шэтын областиин делегадуудай зүгһөө амар мэндын үгэнүүдые хэлэхэдээ, «заншалта соёлоо хамгаалан, сахин байхадамнай,

Росси гүрэмнай үшөө шанга, бүхэ болохо» гэз һэн.

Энэ симпозиумдо бүхэ дэлхэйн хари гүрэнүүдхэ делегацинууд ерэжэ хабаададаг, харин Малайзиһаа түрүүшынхисэ хэдэн мянган модо зай гаталжа, хүндэтэ профессор, философиин эрдэмэй доктор Худжан Рахмах танхим соо нууһан зоние амаршалхадаа, «Тайваньһаа, Малайзиһаа та бүгэдэндэ мэндые хүргэнэбди, IV уласхоорондын симпозиумдо хабаадаһандаа баяртайбди. Мүнөө сагта Росси манай гүрэн хоёрой хоорондохой харилсаан найжарна. Наяхан Россин

Президент В.В. Путин манай гүрэндэ ерээд ошоо һэн. Мүнөө би Малайзи гүрэниие түлөөлжэ, танай гүрэндэ хүндэтэ үүргэтэй хэрэгтэ ерээд байнаб. Манай гүрэнүүд заншалта соёлоороо адли. Россида ажаһуудаг зон

Малайзиин арадта орходоо, гэртээ нуудаг заншалтай, харин бидэ аяншалха дуратайбди», - гэжэ мэдүүлээ.

Саашадаа Монгол ороной делегадуудай хүтэлбэрлэгшэ Дашдаваа, Яхадай түлөөлэгшэ В.А. Ноговицин гэгшэд амаршалба.

Соёлоё дээдэ нургуулийн наяхана нээгдээд байхада, һонирхолтой хүн хүдэлхэн юм. Байгал шадарай шэмээшэгүүдэй гарай бэшэгүүдэй соёлоор һонирхон шэнжэлдэг М.А. Белокрыс (Мүнөө Омскын университетэй профессор ВСГАКИ-гай хүндэтэ профессор

гэхэн нэрэ зэргэдэ үннэй хүртэхэн байгаа.Мүнөө симпозиум дээрэ Р.И. Пшеничникова М.А. Белокрысдэ профессорэй манти малгай үмдүүлбэ, гартань диплом барюулан амаршалба.

Тэрэшэлэн пленарна заседани дээрэ Р.И. Пшеничникова «Хүнэй хүгжэлтые угсаатанай соёлой талаар залан гуримшуулгын асуудалнууд» гэхэн темээр элидхэл хээб.

«Угсаатанай соёлой нуралсалай нотаг нотагай болон уг үндэрхэтэнэй эрхэ нүхэсэлнүүд» гэхэн элидхэл В.Б. Прокопьев (педагогикын эрдэмэй кандидат, Буряад Республикын соёлой министр) уншаба.

«Заншалта соёлые бүрин сахилгын болон хүгжөөлгын асуудалнууд» гэхэн темэдэ Г.П. Сыроватка (Шэтын областиин габыята ажал ябуулагша) элидхэлээ зориулаа.

Пленарна заседаниин һүүлээр олон ороной, республикануудай эрдэмтэд секцинүүдээр ажалаа үргэлжэлүүлбэ. Ээлжээтэ «Байгалай уулзалгада» эрдэмтэд, багшанар дахинаа сугларжа, хэһэн ажал тухайгаа тоосохо, зүбшэхэ байха. «Дахин уулзатараа баяртай» гэхэн үгэнүүдые фестивалда хабаадагшадта хүргэнэбди.

Соёлма БАЙМИНОВА.
Бэлигма ОРБОДОЕВА.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: уласхоорондын фестивалин үедэ.
Радна-Нима БАЗАРОВАЙ фото.

ШЭМЭГЛЭЭЛ БАЙДАЛЫЕМНАЙ ШЭНЭ НОМУУД

АРАДТАА ТУНАТАЙ АШАТА ХЭРЭГ

«Буряад үнэн» сониндо хэблэлэй тааг нээгдэхээр тиймшье удаан болоогүй. Энэ хэблэлдэмнай Буряадай номой хэблэлд ахамад редактор байхан Лопсон Дунзынович Тапхаев түрүүтэй олохон номууды барлан гаргаа. Мүнөө Л.Д.Тапхаевай орондо Дарима Ванчиковна Цыбикова редакторай тушаалда хүдэлнэ. Редактор гэшэмнай ехэ харюусалгатай ажал, өөрын ханаа бодолтой, үзэг бүхэнөөн захиалаа, угалза хүрэтэр бодожо үзэхэ хэрэгтэй. Бэшээшэ хүнүүдээр арасагдахы, тоосолдохы саг гарадаг. Дарима Ванчиковнагай хажууда А.Б. Андреева, Т.Б.Бальжинимаева, А.А.Имексенов, Э.Э.Манзаров, Д.В.Соктоев гэшэд амаралтын үдэрнүүдые мартанхай хүдэлжэ байдаг. Эдэ нэрлэгдэхэн хүнүүдэй хүсөөр номууднай гаражал, уншагшын сэдхэл булан байдаг.

Һүүлэй гурбан хара соо гарахан номууды хараадаа абажа, уншагшадтайгаа танилсуулха хүсэлэнтэйб. Эдэ номууд Буряадай Уран зохоолшодой холбооной болон Буряад Республикын соелой Министртерствын «2003 ондо номууды хэблэхэ» хүтэлбэрээр эхэнхидэ барлагдахан байна. Энэнтэй хажуугаар авторнуудай мүнөө «Буряад үнэндэ» номолонхой удаа гарадаг ушар байна. Авторнууд өөһдөө ержэ, ямар хэмжээнэй

ном гаргуулха, хэды хуудан байхаб гэнэ тусхай баримта (смета) табиулжа, Буряадай Уран зохоолшодой холбооной дарга А.Л. Ангархаевтай хөөрлөдгэ, юун тухайб, ямар уянга маягтайгаа мэдүүлжэ, гаргуулжа байдаг зоп олон.

Буряадай мэдэжэ уран зохоолшодой байхан Чимит Цыдендамбаевай 85 жэлэй ойдо зорюулагдахан «Буряадай угалзанууд» гэнэ нэрлэгдэхэр шүлэгүүд, поэмнүүд, рассказы хэблэгдэн гараа.

Тинхэдэ Михаил Шихановай, Элбэг Манзаровай, Софья Евдокимовагай, Екатерина Смолевагай, Анна Виноградовагай шүлэгэй болон рассказыудай номууд һубаридаг гарахан байна. Манай нотагай хүбүүн, Кяхтада үдхэн, ургахан бэлиттэй поэт прозаик Михаил Шихановай «Кедровое молоко» гэнэ зузааншаг ном хужарлан уншахаар. Энэ ном Л.Д.Шихановагай оролдолгоор ном болон гарахан байна. Залуугаар наһа барахан М.Шиханов найман ном бэшжэ, Улаан-Үдэ, Москвада гаргуулан намтартай. Екатерина Смолевагай «Один к

шести» гэнэ шүлэгэй түрүүшын ном болоно. 1993 онһоо бэшжэ захиалан. Оролто хуудашынь Ю.Е. Будаев, Россин Уран зохоолшодой холбооной гэшүүн, ехэ магтан, хүн зондо ойлгогдохоор бэшгэнэ

«Буряад үнэн» хэблэлэй байшанда

байна. Эдэ үгэнүүд Софья Евдокимовада «Полнолуние» гэнэ номдонь хабаатай. Памажан Гундупович Очиров «Земля мэргэнов» гэнэ ном соогоо Захаамин аймагай Үлэгшэн һууринай номо голдээр Россин габыята тренер Хазатаев Шагдуржап Александрович тухай, хайшан гэжэ залуушуулые һургаа, ямар арга шадалаараа Үлэгшэн һуурида спорт хүгжөөгөөб гэнэ мэдэһүүдые уншажа ойлгохоор байхат.

Арлан Ангархаевай «Исток», «Богиня на земле» гэнэ номууд гараа. Эдэ номууд соо эртэ урда сагай түүхэ домогууды шүүмжэлхэн өөрын нэгэ хараа бодолтой повестнуудороһон байна.

Анна Виноградова «Тарбагатайская нива» гэнэ номууд соо эртэ урда сагай түүхэ домогууды шүүмжэлхэн өөрын нэгэ хараа бодолтой повестнуудороһон байна. Анна Виноградова «Тарбагатайская нива» гэнэ номууд соо эртэ урда сагай түүхэ домогууды шүүмжэлхэн өөрын нэгэ хараа бодолтой повестнуудороһон байна.

Хоча Намсараевай нэрэмжэтэ Буряадай академическэ драмын театрай артистнууд, хүгжэмшэд, зураашад, пьесэ бэшгэн драматургнууд тухай Федор Сахиров «Поэзия образов на сцене» гэнэ номоо уншагшадтаа бэлэглэхэдэ, наадаһан зүжэгүүд тухайн бэлэжэ, маанадые хужарлуулна. Донара Баймеева «Эхирэд булагад арадай дуулууд» гэнэ ном соогоо энэ арадай аман үгын баялиг хэтын хэтэдэ үри хүүгэдэмнай

сэгнэшгүй зэндэмни болон үлэг гэжэ дуунууды суглуулан хэблүүлхэн байна.

Митрофан Гергенов «Я родом из Улея» гэнэ ном соого дайнай үеын ажабайдал, хүдөөдэ хүгжэнэй үхибүүд тухай, колхозой хүндэ хүшэр ажал, өөр дээрээ үзгэн хараһанаа тодорхойлон бэшгэн байха юм. Владимир Беряев «Глобук» гэнэ ном соо хэдэн поэмэ оролсоһон байна. Энэ хүмнай «Сибирские огни» сэтгүүлэй редакторай ушаралта ябаданууд тухай шүлэглэн хэлхэн байна. Казах хэлэнһээ «Глобук» гэшэмнай «Наһанай тангариг» гэнэ урхатай.

Мүнөө номууды хэблэдг газар олон байбашье, зарим номууд хүнэй ханаанда хүрэнгүй гэжэ сэхын хэлэхэ хэрэгтэй. Урдань ном гаргаха гэшэ ехэ хүсэлэн байгаашье наа, удха түгэдэр, ухаа оруулаха номууд гарадаг байхан. Шэнэ ургажа ябаа зохоолшод бэшгэнэ аха захатанда харуулжа, һургаал заабари абажа байха ёһотой. Мүнтэн байбал, мүрөө һэтэлхэ бэшэ, өөрөө һүүлдэ гэдэргээ хараа, голон голхорон ябагдаха саг гараха бэшэ гү гэжэ сэхэ руунь хэлэхэ ханаатайб.

Элбэг МАНЗАРОВ,
Россин Уран зураашадай
холбооной гэшүүн,
Буряад Республикын соелой
габыата хүдэлмэрилэгшэ.

АШААТАЙЛ ЕРЭНЭН АШАБАГАД АХАТАМНАЙ

Үргэн ехэ Ази түбээр ашата замаа гаталһаар, алтан түүхээ гүүрээһээр энэ үе хүржэ ерэнэн ашабагад отогтой омог дорюун түлөөлэгшэдэй нэгэн уг гарбал тухайгаа удхатай ном бэлдэжэ хэблүүлбэ. Энэмнай хэн бэ гээбэл, Бэшүүрэй Хаяан нотагаһаа гарбалтай ажалай ветеран, анхан саһаа арадайнгаа түүхээр, аман зохоолоор һонирхон ябадаг Гомбоцырен Гылыкович БАДМАЕВ мүн гэшэ.

Наһан үндэрлэбэ, наран тонгойбо гэдэгтэй, харин ууган буряад сэдхэлээ миларуулан, нотагайнгаа түрүү уг изагууртан, ударидагшад, алтан ганжараа яларуулан Ара-Хэрээтын дасан гэхэһээ эхилээд ашабагад отогтоной ариуухан дэмбэрэлтэй замые ном соогоо элишэлэн харуулна. Гомбоцырен Гылыкович дууша сэдхэлтэй хэн тула урдын, мүнөөнэйшье дуунууды олоор суглуулһан, энэ ном соогоо томохон хэнэг болгон оруулан байна. «Хелгын ашабагад зоной ашата зам» гэнэ энэ суглуулбари-номоо автор наһанайнгаа хайрата нүхэр Александр Аюровнагай мүнхэ дурасхаалда зорюулаа.

Г.Г.Бадмаевай ажалайн

намтар баян юм. Тэрэ эдирхэн наһандаа «Коминтерн» колхозой адуушанаар хүдлөө, армийн албанда мордоходоо, парашютист-десантник ябаа. Удаань олон жэлэй туршада Яхадай Республикада алта, мүнгэ ашагалгада, Нерюнгриин ГРЭС-эй, Урда Яхадай шулуу нүүрхэнэй уурхайн барилгада, Магаданда, Чукоткодо ашагабыатайгаар хүдэлжэ гарахан намтартай.

Ном сооһоо зарим тэды хэлэгүүд:

«Манай ашабагадууд урдань Монголой Богдо Амгалан хаанай мэдэлдэ байхан гэжэ түүхэ гэршэлдэг. Алтай Хайгай гэжэ газарта нотаглажа һууһан ха. Тииһээр байтар, Сайн хаанай самаргаан, Бошогто хаанай буһалгаан боложо, ашабагадууд 1684 ондо Ородой Сагаан хаанай газар тэһээ тэрьедэн ерэнэн байна. Монгол-буряад обогой ашабагад изагууртан эртэ урда сагта Байгал далайн баруун эрьедэ Ангар мүнэһи дахан ажаһуудаг байгаа. Тэрэ газартаһан мүнөө Алайрай, Боохоной, Нүхэдэй аймагууд оршодог».

«Ашабагад хадаа Тугалагай долоодохи хүбүүн гэжэ тоологдог. Тэрэ булагад аша болоно...».

«Мүнөө үедэ ашабагадууд Байгал далайн баруун хойнохи Голоустно тохондо, Бэшүүрэй аймагай Хэрээтэ, Хаяан һууринуудта, Хяагтын аймагай Алтай, Баян-Булаг, Үбэр Хэрээтэ, Шэтын областийн Шаргалжан, Үбэр-Дунгы болон бусад нотагуудта ажаһууна».

«Мини үбгэн аба Шагжын Эрдэнэ, хаанай сэрэгтэй хасаг, модоо дархан, гэрэй пезшэн хэдгэ байһан, Эсэгын дайһаа бусажа ерээгүй».

Мини үбгэн абын дүү хүбүүн - Бадмын Гомбоцырен хасаг

сэрэгтэй албанда 1915-1917 онуудта баруун фронтдо дайнай газарта ябаа, бусажа нотагаа ерээгүй юм.

Мини түрэн эсэгэ, Бадмын Гэлэг 1914 оной, 1955-1942 онуудта Ара-Хэрээтын сомоной зайһан - 1944 ондо Ленинград шадархи байлаанда баатарай үхлөөр унаһан».

Иигэжэ ашабагад отогтоной түүхэ, абанар үринэрэй уг залгаа тухай, гурбан эрдэнэ хүүгэд-һэнь түрэн аша, эзэнэр тухайгаа «ашаанда ерэнэн»

ашабагадай ашата замтай үргэлжэлһөөр байхан тухай автор түүрэн хөөрэнэ. Ашаатай ерэнэн хадаа ашабагад зон баян дэлгэр хэшэгтэй, баяраар мэшээһэн шарайтай ёһотой. Урданайнгаа дуун сооһые иигэжэ дууладаг байгаа ха юм:

Үргэн сагаан Хэрээтэ
Үнээхэн бороогоор
гандаагүйл,
Ургы сээсгээр халюураад,
Унаган улаандам
жаргалтай,
Ушараад ябаһан бземни
Уласайн гуримаар
жаргалтай.

Г.Г.Бадмаев 1999 ондо «Буряад үнэн» - «Дүхэриг» сониний соносхоһон «Буряадай түрүү хүнүүд» гэнэ конкурсын лауреат боложо, Гран-при шанда хүртэһэн алдартай.

Хурса гуурһа гартаа абажа, хурданаар шурыулан ябаа сагтаа «уласайнгаа гуримаар жаргалтайб» гэжэ мэдүүлхэ дүүрэн эрхэтэй, хүндэтэ манай аха нүхэр.

«Буряад үнэн» хэблэлэй байшантай сэтгүүлшэдэй зүгһөө энэ номоорнь Гомбоцырен Гылыковиче халуунаар амаршала, олоной хэрэгтэ оноотой, энхэ тайбан ябахыень хүсэе.

Галина ДАШЕЕВА.

НУМАА ДУУШАНАЙ ХҮГЖЭМТЭ НОМ

«Буряад үнэн» хэблэлэй байшан «Буряад-монгол дуунууд» гэжэ ном хэблэн гаргаа.

Ном соо ороһон «Уусын дуунууд», «Бэлхилгэй дуунууд», «Нэрлэгдэй дуунууд», «Уянгын дуунууд», «Түүхын дуунууд», «Шог дуунууд», «Архиин дуунууд», «Ябаган дуунууд» гээд хэдэн бүлэгөөр хуаариланганхай.

«Бэлхилгэй дуунууд» соо Ринчин-Доржо тайшагай дуун һонирхол татамаар.

Арбанхан түмэн хонитойш бэлэйб,
Араараа бэлшээд үлөөш бэлэйб,
Айдархан сагаан бэлэйб,
Балжимаатайш бэлэйб,

Араадаа һуугаад үлөө бэлэй.

Хоринхон түмэн хонитойш бэлэйб,

Хойгуураа бэлшээд үлөөш бэлэйб,

Хоёрхон наһатай хүбүүтэйш бэлэйб,

Хоймортоо наадаад үлөөш бэлэйб,

Хоймортоо наадаад үлөөш бэлэйб,

«Хайр сагаан шулуун» гэжэ дуунай хоёр багад энэ дурдая:

Хайр сагаан шулуунинь

Хатуу, хатуу гэлсэдэг,

Хара далайн долгиндо

Хатуу бэшээр хүдэлдэг.

Хүнэй ганса хүбүүнинь

Хүндэтэй, хүндэтэй гэлсэдэг.

Үгээдэй хаанай албанда

Хүндэтэй бэшэ мордодог.

«Буряад-монгол арадай дуунууд»

номые Хитагай арадай рес-

публикын арадай дуушан Анандын

Айтагай Нумаа согсолборилжо,

хэблэлдэ бэлдхээ. Дуунуудай аялга

хүгжэм Наталья Гомбооржиева

хананхатай нягтаар нотодо

оруюула юм.

Шэнэхэн буряадууд элинсэг

хулинсагайнгаа дуулажа ябаһан

дуунууды сэдхэл зүрхэндэо хадагалжа, гамтайгаар хандажа абажа ябаа, мүнөө мангаас асарба ха юм.

Энэ номые буряад айл бүхэн һонирхон абаха, дуунууды сээжэлдэн дуулалдаха бээ гэжэ найдахаар.

Энэ номые худалдажа абахаа наһан хүн 26-12-00 телефоноор хандажа болохо.

Намжилма
БАЛЬЖИНИМАЕВА.

ЯХАДАЙ ХАРАГШАДЫЕ БАЯСУУЛААБДИ

Һаяхан манай республикын Арадай Хуралай конференц-зал соо Гүрэнэй буряад драмын академическэ театрай хүтэлбэрлэгшэд журналистнуудтай пресс-конференци дээрэ уулзажа, энэ зун үнгэргэгдэһэн гастрольнууд болон Саха-Яхадта ошоһон, ехэ амжалттайгаар аяар холо тоосоһон тухайгаа ехэ һонирхолтойгоор хоорэжэ үгөө. Республикын Соёлой министерствын таһагай харюусалгата ажалшан, Буряад ороной соёлой габыята хүдэлмэрилэгшэ В.И. КОВАЛЕВ, Республикын Президентын болон Правительствын хэблэлэй албанһаа О.Я. КОЖЕВНИКОВА гэгшэд энэ уулзалга хүтэлбэрлэбэ.

- Артистнуудаймнай сэдхэл баяжуулан зунай гастрольнууд түгэсэбэ. Һаяар театрууднай 2003-2004 онуудайнгаа сезо-нуудые нээхэеэ, шэнэ, зүжэ-гүүдые харуулхаяа байна. Ок-тябриин 4-дэ, 5-да хүгжэмэй колледжын концертнэ зал соо Буряадай Гүрэнэй цирк ха-лаанаа нээхэнь. Харин байгуу-лагдаһаар 75 жэлэйнгээ оёе угтахаяа байһан Н.Бестужевай пэрэмжэтэ театр «Мария Стюарт» гэхэн зүжөгөөр эхи-хэнь. Шэнэ репертуарын республикымнай бии болоһоор 80 жэлэй, мүн театрай өөрын баяр ёһололдо зориулагдаха, декабрь соо театрайнгаа баяр ёһолол үнгэргэхэ юм. Тиихэдэ Буряадаймнай оперо болон балеттэй театрай балетнэ бүлэг Хитадай Арадай Республикыда гастрольдо ошонхой, мүнөө Пекиндэ тоосожо байна. Түймэр саралгын инспекцэр театрайн байшан хаалтатой, һаяар нээгдэхэ байха. Сентябриин 24-дэ РЦНТ халаанаа нээжэ, түбэнгийн хоолойгоор дууладаг зоной II уласхоорондын фести-валь үнгэргөө, - гэжэ Соёлой министрствын түлөөлэгшэ В.И. Ковалев хөөрөбэ.

«Зундаа республикынгаа 80 жэлэй ойн хүндэлэлдэ нэгэ

бүлэгнай Хори, Хэжэнгэ, Яруунаар Б.М.Пурбуевай «Эрь-ехэ наран» гэхэн зүжэгтэйгөөр, харин нүгөөдүүлэнь Агада «Амиды зула» (миниин зохёһон пьесэ) гэхэн зүжэгтэйгөөр, концертнэ программатайгаар гастрольдо амжалтатой ябаа. Тиихэдэ сентябриин 13-һаа анха түрүүшынхидэ Якутска, Нерюнгридэ Б.Гавриловой «Чингис хаан», А.Чеховэй «Хайлгана», мүн «Амиды зула» гэхэн найруулгануудтай гас-трольдо гараабди. «Ябаһан хүн яһа зууха» гэдэгтэл өөһэдыгөө шалгажа, ямар зүжэг ерээдүйдэ табьяа һаамтай дээрэб гэжэ сэгнэжэ, холын гастрольдо ябажа ерэгдэе. Бидэниие мүнэ зөө-рээр (хахадын өөһэдөө олообди) дэмжэһэн Соёлой хоёр министрствэнүүдтэ, харгын хүшэр хүндэ байдалые дабаһан, тэрэ холын газарта амжалтатой тоосоһон түрэл коллективтэ баярые хүргэнэб. 2004 оной декабрь һарада яхад театрайхид манда гастрольор ерэхэ», - гэжэ Буряад драмын академическэ театрай директор Д.Н.Сультимов хөөрөө һэн.

«Түрэл буряад хэлээрэ хөө-рэлдэжэ, зүжэгүүдэ хүдөөгэй-хидтэ харуулжа байһанай ехэ удхатай. Аяар холын Яхадта

ошожо, нилээд хүшэр хүндэ хар-гы гаталан, ехэ саһатай үдэр-нүүдтэй тэмсэн, тоосожо ерэ-һэмнай бидэниие урмашуулна. Шэнэ ульһатайгаар, шэнэ хүсэл зорилготойгоор ажалахыемнай уралан гээшэ. Яхадудай ехэ һайхан, 400 хүнэй һууха һуури-тай аргагүй гоё театрай байшан, мүнөө үеын компютераар хангаданхай хэрэгсэлнүүдые һаража баясаабди.

- Эдэ гастрольнууд (Яхадһаа Нерюнгри хүртэр 800 гаран модо ехэ муу харгыгаар дабшаабди) бидэни, артистнуудай зохёохы арга боломжонуудые шалгаа. Иигэжэ гурбан ондоо найруулга: эпическэ драма, классическа, эксцентричнэ комеди, мүн концерт харахаяа дүүрэн зал сугларһан зондо, нотагаархидтаа (театрай сезоной тэгдэ эхилээгүй байхада) харуулжа ерһэмнай ехэ дэмбэрэлгэй. С.Лобозеровой «Баяжаашье һаа, бархирдаг», Б.Гавриловой «Урданай ёһо заншалаар», А.Вампиловой «Утиная охота», Г. Башкуевай «Танец орла» гэхэн шэнэ зү-жэгүүдые, Шэнэ жэлэй, мүн Сагаалганай найруудые шэнэ 72-дохи сезондо харагшадтаа дурадхаабди. Гастрольнууднай эмхидхэлэй дээдэ шатада үнгэрөө гэжэ баярланабди. Туһалһан бүхы зондо баяр баясхалан хүргэнэбди», - гэжэ театрай ахамад режиссер, республикын габыята артист, философиин эрдэмэй кандидат Ц.Д.Бальжа-нов тэмдэглэе. Шэнэ театраль-на халаанда харуулагдаха зүжэгүүдтэ ерэхыень театрай хүтэлбэрлэгшэд харагшадтаа урина.

Бэлгима ОРБОДОЕВА.

72 СЕЗОН ГБАТД им. Х. НАМСАРАЕВА РЕПЕРТУАР НА ОКТЯБРЬ 2003 Г.

3	18.30	Премьера «Хайлгана» (Чайка) А.П. Чехов комедия
4	18.30	Премьера «Амиды зула» (Живая свеча) Д.Сультимов По мотивам устного народного творчества эксцентричная комедия
5	18.30	«ЧИНГИСХАН» Булат Гаврилов спектакль-медитация
7	19.00	Концерт с участием Э. БАТСУХ
9	18.30	Концерт мастеров искусств ГБАТД им.Х.Намсараева Концерт был показан на сцене Саха театра г.Якутска в дни гастрелей.
10	10.00	Сказка «Чудеса на змеином болоте» спектакль идет на русском языке Ю. Ким
11	18.30	Эрьехэ наран - 1
12	18.30	Эрьехэ наран - 2 «И на нашей улице будет праздник...» Б.М. Пурбуев мелодрама
15	13.00, 18.30	Государственный Бурятский цирк
16	10.00	Сказка «Чудеса на змеином болоте». Спектакль идет на русском языке Ю. Ким
17	15.00	Премьера «Хайлгана» (Чайка) А.П. Чехов комедия
18	18.30	«Собака моей любовницы». Спектакль идет на русском языке Г. Башкуев Семейный романс
19	18.30	Премьера «Баяжаашье һаа, бархирдаг» Сцена из деревенской жизни Семейный портрет с дензнаками С.Лобозеров комедия
25	18.30	Премьера «Баяжаашье һаа, бархирдаг» Сцена из деревенской жизни Семейный портрет с дензнаками С.Лобозеров комедия
26	18.30	
31	10.00	Сказка-комедия «Оловянные кольца Алмаззора» Т. Габбе
	18.30	Премьера «Амиды зула» (Живая свеча) Д.Сультимов По мотивам устного народного творчества эксцентричная комедия
		Главный режиссер - заслуженный артист РБ, лауреат Государственных премий РБ Ц. Бальжанов Билеты продаются в кассе театра с 12.00 до 18.30 ч. (Проезд трамваем и автобусом до остановки Рынок) Справки по телефону: 22-25-37

энүүд)
гүбэд
нэрэ
й толон
алжодой

1 һара
жамын

сэсрын
эдэгшэ
г.
итдэгшэ
амжын

- Ашата
Аюу
Таша
Хаж
Аула
- очо
нхэ
21 -
15 -
5 -
2 -
поод
38
бар
- ер
3
нодо
22
- 13
арай
- ауй
ХАЯ
АЗАРОВ.

АМАРАШАЛА

Уула үндэр Түнхэн аймагай үзэсхэлэнтэ найхан Жэмхэг нютатга ажаһуудаг манай хайрата эжы Сэсэгма Лыксыковна ОШОРОВА октябрь һарын эхиндэ түрөһэн үдэрөө тэмдэглэхэнь. Энэ найхан үдэрөөр үри хүүгэдэнь, ашанарын үнэн зүрхэнһөө амаршалжа, эжыдээ иигэжэ хүсэһэбди:

Энхэргэн найхан эжымнай!
Элүүр энхэ, омог дорюун,
Зосоогоо зоболонгүй,
Газаагаа гасалангүй,
Үргэн найхан нютатга,
Үнэр баян жаргажа,
Тэгшэ тэнюун һуугым гaa!

Издательский дом «Буряад үнэн» сообщает, что с 7 ноября по 5 декабря 2003 года газета «Бурятия» ежедневная выйдёт 16 раз общей площадью 64.000 см² (64 полосы), газета «Бурятия-7» выйдёт 5 раз общей площадью 100.000 см² (100 полос), газета «Буряад үнэн-Духэриг» выйдёт 4 раза общей площадью 64.000 см² (64 полосы), газета «Бизнес Олзо» выйдёт 5 раз общей площадью 40.000 см² (40 полос).

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство

Генеральна директор - ахамад редактор А.А.АНГАРХАЕВ. Редактор Г.Х. ДАШЕЕВА РЕДАКЦИОННО КОЛЛЕГИ: И.М.ЕГОРОВ, И.Б.ДАГБАЕВ (Буряад Республикын Правительство), Ф.П.БОТОВЕВА, Ц.Э.ДОРЖИЕВ (Буряад Республикын Арадай Хурал), П.Д.НАМСАРАЕВ (генеральна директортэй 1-дэхи орлогшо - ахамад редактортэй орлогшо), Т.В.САМБЯЛОВА (секретариатады хүтэлбэрлэгшэ-генеральна директортэй орлогшо), Д.Б.ГУРОДАРМАЕВА (редактортэй орлогшо) Д.Д.ЭРДЫНЬЕВА (харюусалгата секретарь); таһагуудые даагшад: В.Г.ГОМБОВЕВА, Н.Д.БАДМАРИНЧИНОВ, Б.В.БАЛДАНОВ, А.А.ФАДЕЕВА, В.Д.АМДИНОВА.	Манай адрес: 670000, Улаан-Үдэ хото, Капалдаришвиллин үйлсэ, 23, Хэблэлэй байшан "Буряад үнэн". Е - mail: unen@mail.ru	Газетэ хэблэлэй 4 хуудалан хэмжээтэй. Индекс 73877. Хамтын хэблэг - 53810. Хэблэлдэ тушаагдаһан сар - 17.00.	"Республиканска типографи" гэхэн ОАО-до бэлэн диапозитивүүдһээ газетэ 8150 хэһэгээр хэблэгдээ. Директортэйнь телефон: 21-40-45. Б-0165-дахин номертойгоор бүридхэлдэ абтанхай.
Хэблэлэй байшанай телефонууд: генеральна директортэй-ахамад редактортэй - 21-50-96, приёмный - 21-54-54 (факс), ген. директортэй 1-дэхи орлогшо - ахамад редактортэй орлогшын - 21-68-08, ахамад редактортэй орлогшонорой - 21-64-36, 21-33-61, редактортэй орлогшын - 21-54-93, секретариатай - 21-50-52; таһагууд: экономикын болон политикын - 21-63-86; соёлой болон түүхын - 21-60-21; «Морин хуур», «Вершины» журналуудай редакци - 21-55-97; залуушуулай, оюутдай ажабайдалай болон олонингын хүдэлмэринин, «Одон» журналай редакци - 21-54-93; мэдээсэлэй - 21-67-81, спортын - 21-54-93, рекламн - 21-62-62, коммерческэ ажалай - 21-55-97, компьютерна түбэй - 21-66-76, бухгалтеринин - 21-23-67.			
Редакцияда ороһон материалнууд шүүмжэлэгдээгүй, мүн авторнуудтань бусаагдадаггүй.		Тоонуудай, бодото баримтануудай, хүнэй, нютагай нэрэнүүдэй бэшэлгыё хазагайруулан ушарта авторнуудын харюусалгатай. Редакциин һанамжа автарайхитай адли бэшэ байжа магад.	